

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๑

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ระหว่าง { อัยการสูงสุด ผู้ร้อง
พรรคประชาธิปัตย์ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์

อัยการสูงสุด ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์ ผู้ถูกร้อง เนื่องจากปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔ (๑) (๒) และมาตรา ๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓

๑. คำร้องและคำร้องแก้ไขเพิ่มเติมของผู้ร้อง สรุปความได้ว่า

๑.๑ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษามีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับแจ้งว่าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๐ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เนื่องจากเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกาถึง ๑๕.๐๐ นาฬิกา ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากที่ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว นายสุนทร วัฒวัลย์ ได้บังอาจก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สบับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้นายอำนาจ จันทร์แอกหล้า ตัวแทน (หัวคะแนน) ของนายสุนทร วัฒวัลย์ ให้เงินแก่นางชวนพิศ นันมา ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ บาท เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ นายสุนทร วัฒวัลย์ และผู้ถูกร้อง หมายเลข ๑๕ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๘ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงดำเนินการ ดังนี้

๑.๑.๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้สืบสวนสอบสวนโดยให้โอกาสนายสุนทร วัฒวัลย์ ให้ถ้อยคำพร้อมมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐานตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔ และคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่า นายสุนทร วัฒวัลย์ ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สบับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้นายอำนาจ จันทร์แอกหล้า ให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้นายสุนทร วัฒวัลย์ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๑ (๑) และมาตรา ๕๘ มีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ในส่วนที่เกี่ยวกับนายสุนทร วัฒวัลย์ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทร วัฒวัลย์ เป็นเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง และจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ใหม่ โดยให้นายสุนทร วัฒวัลย์ ชดใช้ค่าเสียหายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ใหม่ รวมทั้งให้ดำเนินคดีอาญาแก่นายสุนทร วัฒวัลย์ และนายอำนาจ จันทร์แอกหล้า และแจ้งความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งพร้อมสำนวนการสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอน

สิทธิเลือกตั้งพิจารณาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๕ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบการเกิดอน สิทธิเลือกตั้งเห็นว่า ความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ นายสุนทร วัฒวัลย์ ชอบด้วยกฎหมาย และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเป็นประการอื่นว่า คณะกรรมการ การเลือกตั้งได้กระทำการใดโดยไม่เที่ยงธรรม

๑.๑.๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำวินิจฉัยที่ ๖๕/๒๕๕๑ ให้งดการประกาศ ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของนายสุนทร วัฒวัลย์ เป็นเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง และจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ใหม่ โดยให้นายสุนทร วัฒวัลย์ ชดใช้ค่าเสียหายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ใหม่ รวมทั้งให้ดำเนินคดีอาญาแก่นายสุนทร วัฒวัลย์ และนายอำนาจ จันทร์แอกกล้า

๑.๑.๓ ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งที่ ๖๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการเพิกถอน สิทธิเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ ซึ่งคณะกรรมการ สืบสวนสอบสวน ได้รายงานผลสรุปว่า แม้นายสุนทร วัฒวัลย์ จะเป็นรองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ แต่การกระทำผิดดังกล่าวเป็นการกระทำส่วนตัวในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคคนอื่นมิได้มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยให้ลอยละลือเลย หรือ ทราบถึงการกระทำนั้นแล้วแต่มิได้ยับยั้งหรือแก้ไข จึงไม่เข้าข่ายเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓

๑.๑.๔ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ส่งความเห็นของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน ให้คณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาให้ความเห็นในประเด็น ข้อกฎหมายว่า กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองกระทำความผิดตาม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่ง เสียเอง จะถือว่าพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้กระทำการตามมาตรา ๑๐๓ วรรคสอง หรือไม่ พร้อมทั้งให้ส่งความเห็นของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๕ ด้วย

คณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นสรุปว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้ผู้ซึ่งพรรคการเมืองส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม” ดังนั้นหากข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิดเสียเองแล้ว จึงต้องถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งไม่ได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๕ สรุปว่า นายสุนทร วัฒวัลย์ ยังอยู่ในตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคในขณะกระทำความผิด ซึ่งแม้จะมีข้อโต้แย้งของผู้แทนผู้ถูกร้องว่า ขณะกระทำความผิด นายสุนทร วัฒวัลย์ ได้พ้นจากตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคเนื่องจากหัวหน้าพรรคลาออกจากสมาชิกพรรคทำให้พ้นจากตำแหน่งหัวหน้าพรรค และความเป็นกรรมการบริหารพรรคสิ้นสุดลงทั้งขณะที่ตาม แต่ข้อบังคับพรรคมีมติมาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๓๐ วรรคห้า ยังมีข้อความที่ระบุต่อไปว่า “กรณีมีเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ

ให้คณะกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่านายทะเบียนพรรคการเมือง จะตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พรรคการเมือง ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลยังคงสามารถดำเนินกิจการต่อไปตามกฎหมายได้ ย่อมต้องถือว่านายสุนทร วิลาวัลย์ เป็นกรรมการบริหารพรรคผู้มีส่วนรู้เห็นกับการกระทำผิด ตามนัยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง และตามความเห็นของ คณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเห็นว่านายทะเบียนพรรคการเมือง จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๕ เท่านั้น ไม่อาจใช้ดุลพินิจในการเลือกที่จะแจ้งหรือไม่แจ้งต่อผู้ร้อง ซึ่งต่างจากบทบัญญัติ มาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ให้อำนาจ ที่จะตั้งยุบพรรคการเมืองหรือไม่ก็ได้

๑.๑.๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๑ เห็นชอบ ตามความเห็นของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ให้แจ้งผู้ร้องพร้อมด้วยหลักฐาน เพื่อดำเนินการต่อไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๕

๑.๒ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๑ ส่งพยานหลักฐานพร้อมสำนวนการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง กรณีดังกล่าวข้างต้นมาให้ผู้ร้องพิจารณาดำเนินการยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค มัชฌิมาธิปไตย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๕๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓

๑.๓ ผู้ร้องพิจารณาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาแล้ว เห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่สมบูรณ์เพียงพอที่จะยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย และมีหนังสือแจ้ง นายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อตั้งคณะทำงาน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตั้งคณะทำงาน โดยมี ผู้แทนจากนายทะเบียนพรรคการเมืองและผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อรวบรวมพยานหลักฐาน และคณะทำงานดังกล่าวได้ประชุมรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมแล้วได้ขออนุญาตให้แจ้งต่อนายทะเบียน พรรคการเมืองเพื่อแจ้งผู้ร้องให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคมัชฌิมาธิปไตย

๑.๔ ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๕๕ โดยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ดังนี้

๑.๔.๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยนางอนงค์วรรณ เทพสุทิน หัวหน้าพรรค เนื่องจากนายสุนทร วัฒวัลย์ กรรมการบริหารพรรคและเป็นรองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี กระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ ในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กระทำการ อันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔ (๑) และ (๒) ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

๑.๔.๒ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง มีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่มิได้สั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคตามบัญชีรายชื่อเอกสารท้ายคำร้อง หมายเลข ๒ ทั้งหมดหรือจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรค ที่เป็นผู้มีส่วนรู้เห็นหรือปล่อยปละละเลย หรือทราบการกระทำของผู้สมัคร มีผลให้การเลือกตั้ง มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม แล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ โดยขอให้เป็นดุลพินิจของศาลรัฐธรรมนูญ

๒. ประเด็นเบื้องต้นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจ รับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ หรือไม่ เห็นว่า คำร้องของผู้ร้องนี้ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔ (๑) และ (๒) และมาตรา ๕๕ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๕ และข้อ ๒๗ ศาลรัฐธรรมนูญ

จึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของผู้ร้องได้ และส่งสำเนาคำร้องและคำร้องแก้ไขเพิ่มเติมให้ผู้ถูกร้อง เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๓. ผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ โดยขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด รวม ๑๓ ข้อ สรุปว่า

๓.๑ ผู้ถูกร้องเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ บัญญัติให้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น หลักเกณฑ์ทางกฎหมายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญหรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ๆ จะต้องบัญญัติให้สอดคล้องกับหลักการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย มิฉะนั้นแล้วจะทำให้กฎหมายเป็นอุปสรรคต่อระบอบการเมืองการปกครอง ทำให้ขาดความมั่นคงและส่งผลกระทบต่อสถานภาพแห่งสิทธิทางการเมืองอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ของประชาชนที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้ การบัญญัติหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง เป็นการเกินความจำเป็น และกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง และไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ หรือมาตรา ๖๘ หรือมาตราใด ได้ให้อำนาจตรากฎหมายเกี่ยวกับเรื่องการยุบพรรคการเมืองกรณีที่ทำให้ถือว่าเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ที่มีขอบเขตขยายกว้างออกไปจากรัฐธรรมนูญทั้งองค์ประกอบของความผิดและการให้ลักษณะข้อเท็จจริง ทางกฎหมายได้ตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง

ผู้ถูกร้องจึงเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๓๗ จึงไม่อาจใช้บังคับได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ขอให้ศาลยกคำร้องของผู้ร้อง

๓.๒ ผู้ร้องไม่ได้เป็นผู้แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ร้อง และไม่ได้ยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้นายสุนทร วิลาวัลย์ หรือผู้ถูกร้องเลิกกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเสียก่อน แต่ได้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องซึ่งเป็นอำนาจดุลพินิจของศาลรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจที่จะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้วินิจฉัยมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ ตามมาตรา ๖๘ วรรคสอง ศาลจึงไม่อาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยได้

๓.๓ ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวด ๒ อำนาจศาล ข้อ ๑๗ ออกโดยเกินอำนาจอันไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๐ วรรคห้า และเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ ศาล เนื่องจากตามรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจที่จะควบคุมความชอบด้วยพระราชบัญญัติของการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นอำนาจของศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองแล้ว แต่กรณี ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวด ๒ อำนาจศาล ข้อ ๑๗ จึงไม่มีผลบังคับใช้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจตั้งรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาได้

๓.๔ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจนำข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้ในการสั่งรับคำร้องของผู้ร้องที่ขอให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ไว้พิจารณาวินิจฉัยและดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้ เพราะพ้นระยะเวลาการบังคับใช้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๐ วรรคห้า เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๐ วรรคห้า บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยใช้ไปพลางก่อน และบังคับให้ต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ และการไม่ได้ใช้กฎหมายวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญที่ออกโดยรัฐสภา ย่อมเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการดำเนินคดีในศาลของผู้ถูกร้องที่ไม่อาจได้ใช้วิธีพิจารณาของศาลที่ตราขึ้นโดยความเห็นชอบของประชาชน หรือของรัฐสภาผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทำให้ข้อกำหนดดังกล่าวไม่อาจนำมาใช้ในการพิจารณาคดีของศาลได้ และผู้ถูกร้องเห็นว่าบทบัญญัติเรื่องระยะเวลาดังกล่าว มิใช่เป็นบทบัญญัติเร่งรัดให้ดำเนินการเหมือนเช่นกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรของรัฐ

ซึ่งแม้ล่วงเลยระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ก็เป็นเรื่องเร่งรัดให้ดำเนินการเท่านั้น แต่การกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดให้ออกกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๓๐๐ วรรคห้า เป็นเรื่องการให้สิทธิหรือคุ้มครองสิทธิของคู่กรณีในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลที่จะต้องกระทำไปแล้วเสร็จ โดยขาดเสียมิได้ ศาลจึงไม่อาจนำข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้ในการพิจารณาและมีคำสั่งตามคำร้องของผู้ร้องที่ขอให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ได้

๓.๕ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๑๗) กำหนดให้ศาลรับคำร้องเฉพาะเรื่องให้ยุบพรรคการเมืองที่ถือว่ากระทำตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘ แต่ผู้ร้องยื่นคำร้องโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ เท่านั้น ผู้ร้องมิได้อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ กรณีไม่ต้องด้วยข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๑๗) ศาลไม่มีอำนาจรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ ขอให้มียกคำสั่งคำร้องของผู้ร้อง

๓.๖ ตามคำร้องของผู้ร้องไม่อาจรับฟังข้อเท็จจริงได้ว่านายสุนทร วัฒวัลย์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี พรรคประชาธิปัตย์ เขตเลือกตั้งที่ ๑ เป็นผู้ก่อสนับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจให้นายอานวย จันทร์แหกกล้า เป็นผู้จ่ายเงินให้แก่นางชวนพิศ นันมา เพื่อจูงใจให้นางชวนพิศ นันมา และผู้มีสิทธิเลือกตั้งอื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่นายสุนทร วัฒวัลย์ และไม่อาจรับฟังข้อเท็จจริงได้ว่านายอานวย จันทร์แหกกล้า เป็นตัวแทนหรือหัวคะแนนของนายสุนทร วัฒวัลย์ ข้อเท็จจริงตามคำร้องจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่ง เมื่อไม่มีข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของบทบัญญัติดังกล่าว จึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง ที่จะมีคำขอให้ศาลมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์ได้ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา

ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ มีบทบัญญัติในสาระสำคัญแตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ ที่ศาลต้องใช้วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการกระทำของนายสุนทร วัฒวัลย์ และผู้ถูกร้อง จึงไม่อาจนำมาใช้บังคับกับข้อเท็จจริงตามคำร้องได้

๓.๗ ผลของคดีอาญาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ร้องทุกข์ดำเนินคดีกับนายสุนทร วัฒวัลย์และนายอำนาจ จันทร์แหกกล้า เป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ผู้ร้องจะต้องนำเสนอต่อศาล และศาลจำเป็นต้องใช้ประกอบการใช้ดุลพินิจมีคำสั่งตามคำร้องของผู้ร้อง เมื่อผู้ร้องมิได้เสนอ พยานหลักฐานอันเป็นผลของคดีอาญาดังกล่าว จึงขอให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

๓.๘ ผู้ถูกร้อง เห็นว่า บุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการบริหารพรรคการเมืองหรือไม่ ย่อมจะเป็นบุคคลคนเดียวกันไม่ได้ เพราะคำว่า “ผู้ใด” ย่อมหมายถึงกรรมการบริหาร พรรคการเมืองที่ารู้เห็นการกระทำของบุคคลอื่นตามวรรคหนึ่ง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ ในส่วนของวรรคหนึ่งและวรรคสอง จะต้องเกี่ยวโยงกัน เพราะกฎหมายใช้คำว่า “ถ้าการกระทำของบุคคลตามวรรคหนึ่ง” และคำว่า “กรรมการบริหาร พรรคการเมืองผู้ใด” ย่อมเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้กระทำตามวรรคหนึ่ง นายสุนทร วัฒวัลย์ ได้กระทำการ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่ง นายสุนทร วัฒวัลย์ ในฐานะกรรมการบริหารพรรคมีขมิ้มมาธิปไตย ซึ่งเป็นบุคคลเดียวกันจึงไม่อาจ กระทำการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง ได้

๓.๕ หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ โดยเฉพาะหน้าที่ตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ไม่อาจนำมาใช้บังคับกับการกระทำของกรรมการบริหารพรรคเพียงคนเดียว เป็นรายบุคคลและกระทำในฐานะส่วนตัวได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง คำร้องของผู้ร้องไม่อาจรับฟังได้

๓.๑๐ ขณะเกิดเหตุ นายสุนทร วิลาวัลย์ มิได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์โดย ผู้ที่ต้องรับผิดชอบจะต้องกระทำในฐานะกรรมการบริหารพรรคไม่ใช่กระทำในฐานะส่วนตัวหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง และในขณะที่กระทำความผิดจะต้องดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรค ซึ่งจะตีความให้รวมถึงผู้รักษาการ ในตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคด้วยไม่ได้ ข้อเท็จจริงจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง

๓.๑๑ การจะมีคำสั่งให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์หรือไม่ เป็นดุลพินิจของศาลรัฐธรรมนูญโดยแท้ ย่อมต้องพิจารณาถึงหลักสัดส่วนอันเป็นหลักการพื้นฐานของการใช้ดุลพินิจตามกฎหมายมหาชน เมื่อข้อเท็จจริงยังไม่ปรากฏชัดว่าผู้กระทำเป็นนายสุนทร วิลาวัลย์ และข้อเท็จจริงยังไม่ยุติว่าผู้กระทำ เป็นหัวหน้าของนายสุนทร วิลาวัลย์ หรือไม่ และนายสุนทร วิลาวัลย์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะรู้เห็น ในการกระทำผิดนั้นหรือไม่ จึงขอให้ศาลได้พิจารณาถึงหลักสัดส่วนและความหนักเบาแห่งข้อหา มาประกอบการพิจารณาด้วย โดยผู้ถูกร้อง เห็นว่ายังไม่สมควรยุบพรรคประชาธิปัตย์

๓.๑๒ เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาการใช้ดุลพินิจมีคำสั่ง ไม่ยื่นคำร้องของผู้ร้องเพื่อให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ต่อศาลรัฐธรรมนูญ คณะทำงานไม่ได้ทำหน้าที่ ในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเสนอต่อผู้ร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๕ แต่กลับส่งให้ผู้ร้องร้องต่อศาลเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัย เป็นบรรทัดฐานซึ่งเมื่อคณะทำงานไม่มีพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็ควรที่จะยุติเรื่องไว้ ซึ่งผู้ร้องเอง ก็ทราบคืออยู่แล้วว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะทำให้ศาลยุบพรรคประชาธิปัตย์ได้ ผู้ร้อง

ย่อมสามารถใช้ดุลพินิจให้ความเป็นธรรมกับบุคคลผู้สุจริต ไม่ส่งคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยชอบ ผู้ถูกร้องจึงเห็นว่าคำร้องของผู้ร้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลจึงไม่มีอำนาจรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓.๑๓ ผู้ถูกร้องและคณะกรรมการบริหารพรรคคนอื่น ๆ ที่มีใช้นายสุนทร วัฒวัลย์ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรู้เห็น หรือมิได้ปล่อยปละละเลย และเกี่ยวข้องถึงการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหานายสุนทร วัฒวัลย์ แต่อย่างใด การดำเนินกิจการของผู้ถูกร้องที่ผ่านมา อดีตหัวหน้าพรรค อดีตเลขาธิการพรรค คณะกรรมการบริหารพรรค สมาชิกพรรค และผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในนามพรรคมีความขัดแย้งและเกิดความไม่ลงรอยกันอย่างรุนแรง จนทำให้คณะกรรมการบริหารพรรค ไม่สามารถที่จะประชุมหรือปรึกษาหารือกันได้ ส่วนเรื่องที่นายสุนทร วัฒวัลย์ กระทำการใดจนเป็นเหตุ ถูกเพิกถอนสิทธินั้น คณะกรรมการบริหารพรรคยังไม่มีโอกาสที่จะได้รับรู้ทราบอย่างแน่นอน ขอให้ ยกคำร้องของผู้ร้อง และไม่ยุบพรรคประชาธิปัตย์โดยรวมทั้งไม่เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งคณะกรรมการ บริหารพรรคประชาธิปัตย์

๔. กรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องได้ยื่นคำร้องขอเข้าเป็นคู่กรณีฝ่ายที่สาม นั้น ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งรับคำร้องดังกล่าวเป็นคำชี้แจงของผู้เกี่ยวข้องตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและ การทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๔๔ และรวมไว้ในสำนวน

ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยตามประเด็นแห่งคดี มีประเด็นที่ผู้ถูกร้องโต้แย้ง เกี่ยวกับความมีผลบังคับใช้ของข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจนำข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและ การทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้ในการสั่งรับคำร้องของผู้ร้องที่ขอให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ไว้พิจารณา วินิจฉัยและดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้ เพราะพ้นระยะเวลาการบังคับใช้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๐ วรรคห้า และการที่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาไม่ต้องด้วยข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาและ การทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๑๗) นั้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคห้า บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้ ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

โดยให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวไว้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้และศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อใช้ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีและใช้ข้อกำหนดดังกล่าวในการพิจารณาวินิจฉัยคดีมาโดยตลอดและข้อกำหนดดังกล่าวในหมวด ๒ อรรถาธิบาย ข้อ ๑๗ (๑๗) ก็เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับอำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการยุบพรรคการเมือง ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น ขณะที่ทำการวินิจฉัยคำร้องนี้ อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาในกระบวนการนิติบัญญัติ และระยะเวลาตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๐ วรรคห้า ที่กำหนดให้ต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวไว้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญก็เป็นเพียงระยะเวลาเร่งรัดให้ฝ่ายนิติบัญญัติดำเนินการเท่านั้น โดยไม่ได้มีบทบัญญัติว่าหากตราไม่เสร็จภายในกำหนด ให้ข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยที่ศาลออกใช้บังคับเป็นอันสิ้นผลไปแต่อย่างไร ศาลรัฐธรรมนูญจึงยังใช้ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ในการพิจารณาและวินิจฉัยคดีต่อไปได้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องแก้ไขเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เอกสารประกอบคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา รวมทั้งได้ตรวจพยานหลักฐานของกลุ่มกรณีแล้ว เห็นว่า คดีมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ กรณีไม่จำเป็นต้องเรียกเอกสารหลักฐานอื่นตามที่กลุ่มกรณีร้องขออีก ศาลจึงงดการไต่สวน ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๓๗ และเปิดโอกาสให้หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องหรือผู้แทนแถลงการณ์ปิดคดีด้วยวาจา ประเด็นแห่งคดีที่จะพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือไม่

คำวินิจฉัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ที่จะให้การเลือกตั้งของประเทศเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีบทบัญญัติป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้วยการใช้เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดซื้อสิทธิซื้อเสียงของประชาชนเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้ง อันเป็นวิธีการที่นักการเมืองส่วนหนึ่งใช้กันมานานจนเป็นความเคยชินแล้วกลายเป็นจุดเปราะบางทางการเมืองที่นักการเมืองผู้กระทำไม่รู้สำนึกว่าเป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรง ทำให้การเมืองและประชาธิปไตยของประเทศไทยไม่พัฒนาไปสู่ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากนักการเมืองเหล่านี้ เมื่อเข้าสู่อำนาจแล้ว ย่อมใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยการทุจริตหรือราษฎรบังหลวงโดยไม่มีความละอาย เพื่อเตรียมไว้สำหรับใช้ในการเลือกตั้งครั้งต่อไปเพื่อให้ได้อำนาจสำหรับแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบต่อไป เป็นวัฏจักรที่เลวร้ายอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงได้กำหนดมาตรการป้องกันและกำหนดวิธีการลงโทษไว้อย่างชัดเจนและเข้มงวดเพื่อป้องกันนักการเมืองที่ไม่สุจริตเหล่านี้ ไม่ให้มีโอกาสเข้ามาก่อให้เกิดความเสื่อมเสียทางการเมือง และเพื่อส่งเสริมนักการเมืองที่ตั้งมั่นอยู่ในสุจริตธรรม ให้ได้มีโอกาสทำภารกิจอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนมากยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ ๑ นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นปัญหาการกระทำความผิดของนายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง นั้น ผ่านกระบวนการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาแล้ว อันเป็นการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ อันเป็นกระบวนการขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สิ้นสุด

ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีดังกล่าวได้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วว่า นายสุนทร วัฒวัธย์ รองหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สบับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว อันเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓

ประเด็นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยไว้แล้วนั้น เป็นประเด็นข้อเท็จจริงเดียวกันกับคดีนี้ และเป็นประเด็นที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะเป็นผู้วินิจฉัยตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดประเด็นการทุจริตการเลือกตั้ง ประเด็นข้อเท็จจริงเรื่องการกระทำของนายสุนทร วัฒวัธย์ เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ หรือไม่ จึงถือเป็นที่ยุติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ทั้งไม่ปรากฏว่ามีการดำเนินการใด ที่มีได้เป็นไปตามขั้นตอนวิธีการตามที่กฎหมายบัญญัติ ศาลรัฐธรรมนูญย่อมไม่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบหรือเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาและดุลพินิจในคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวได้

ประเด็นที่ ๒ มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติไว้เป็นการเด็ดขาดว่า ถ้ามีการกระทำผิดของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ตามมาตรา ๖๘ และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้นก็ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าว มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมายที่บัญญัติไว้เด็ดขาดแล้วว่า หากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หากหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำผิดของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นแล้ว มิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กฎหมายให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แม้ตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องและคำแถลงการณ์ของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องจะยืนยันว่าพรรคการเมือง หัวหน้าพรรค หรือกรรมการบริหารพรรค จะไม่ได้เป็นผู้กระทำก็ตาม กฎหมายยังให้ถือว่าเป็นผู้กระทำ จึงเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่อาจโต้แย้งได้ แม้ศาลรัฐธรรมนูญเองก็ไม่อาจวินิจฉัยเป็นอื่นได้ ทั้งนี้ เนื่องจาก ความผิดในการทุจริตซื้อสิทธิซื้อเสียงในการเลือกตั้ง เป็นความผิดที่มีลักษณะพิเศษที่ผู้กระทำจะใช้วิธีการ อันแยบยลยากที่จะจับได้ กฎหมายจึงบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารพรรค จะต้องคัดเลือบุคคล ที่จะเข้าร่วมทำงานกับพรรค และคอยควบคุม ดูแล สอดส่องไม่ให้คนของพรรคกระทำความผิดโดยมี บทบัญญัติให้พรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคจะต้องรับผิดชอบในการกระทำของกรรมการบริหารพรรค คนที่ไปกระทำความผิดด้วย ในทำนองเดียวกันกับหลักความรับผิดชอบของนิติบุคคลทั่วไปที่ว่า ถ้าผู้แทน ของนิติบุคคลหรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลไปกระทำการใดที่อยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้น แล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น นิติบุคคลจักต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของผู้แทนหรือ ผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลนั้นด้วย จะปฏิเสธความรับผิดชอบมิได้คดีนี้จึงถือได้ว่า มีเหตุ ตามกฎหมายที่ศาลจะต้องวินิจฉัยว่าสมควรยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องหรือไม่

โดยที่ผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองอันเป็นองค์กรที่มีความสำคัญยิ่งของการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีถูกต้อง ซอบธรรม และสุจริต การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของผู้ถูกร้อง ควรได้มาด้วยความบริสุทธิ์ ด้วยความนิยมในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องเป็นหลัก มิใช่ได้มาเพราะผลประโยชน์หรืออามิสสินจ้างที่เป็นเหตุจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้ กรรมการบริหารพรรคทุกคนก็ควรต้องช่วยกันทำหน้าที่ควบคุมดูแลผู้สมัคร รับเลือกตั้งที่พรรคส่ง ตลอดจนกรรมการบริหารพรรคด้วยกันเอง มิให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ผ่าฝืนกฎหมาย แต่นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องกลับใช้วิธีการ

อันผิดกฎหมายเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง ทำให้ผู้ถูกร้องได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้น ซึ่งต้องถือว่าผู้ถูกร้องได้รับประโยชน์แล้ว กรณีจึงเป็นเรื่องร้ายแรง

ประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง จะต้องเป็นบุคคลคนละคนกับบุคคลผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง และยืนยันว่าหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคคนอื่นไม่มีความรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม นั้น เห็นว่า หากผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคเพียงคนเดียว ย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดอยู่ในตัวแล้วว่า กรรมการบริหารพรรคคนนั้นมีทั้งเจตนาและการกระทำผิดยิ่งกว่าเพียงรู้เห็นเป็นใจกับผู้อื่นเสียอีก จึงย่อมไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคคนอื่นเป็นผู้มีความรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอีกต่อไป เพราะกรรมการบริหารพรรคที่กระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง ก็มีฐานะเป็นกรรมการบริหารพรรคในขณะที่กระทำความผิดด้วย จึงเป็นกรณีที่ร้ายแรงกว่ากรณีบุคคลอื่นที่มีใช้หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้กระทำความผิด อันเป็นไปตามหลักกฎหมายที่ว่าเมื่อกฎหมายห้ามกระทำการชั่วร้ายใดไว้ สิ่งชั่วร้ายมากกว่านั้นย่อมถูกห้ามไปด้วย ซึ่งตรงกับสามัญสำนึกของสุจริตชนทั่วไป และตรงกับตรรกะที่ว่า “ยิ่งต้องเป็นเช่นนั้น” ข้ออ้างของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น

การที่นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง มีบทบาทสำคัญในพรรค จึงเป็นผู้มีหน้าที่ต้องควบคุมและสอดส่องดูแลให้สมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนบริหารอยู่กระทำการเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม แต่กลับเป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง อันเป็นความผิดที่ร้ายแรงและเป็นภัยคุกคามต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประเทศ กรณีจึงมีเหตุอันสมควรที่จะต้องยุบพรรคผู้ถูกร้อง เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานพฤติกรรมทางการเมืองที่ดีงาม และเพื่อให้เกิดผลในทางยับยั้งป้องปรามมิให้เกิดการกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก

ประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๐๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ แต่เป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกัน พรรคการเมือง เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ การสิ้นสุดสภาพนิติบุคคลของพรรคการเมืองจึงเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด การยุบพรรคเป็นการสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมืองประเภทหนึ่งที่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้ มิใช่จำกัดเฉพาะกรณีที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น

ประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจสั่งให้ยุบพรรค แต่มีอำนาจสั่งให้ เลิกกระทำการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคสามเท่านั้น เห็นว่า การร้องขอให้ยุบพรรคตามคำร้อง ในคดีนี้เป็นการร้องขอให้ยุบพรรคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ มิใช่การร้องขอให้ยุบพรรคตามมาตรา ๖๘ เพียงลำพัง ศาลจึงมีอำนาจที่จะวินิจฉัยให้ยุบพรรคได้ โดยไม่จำเป็นต้องสั่งให้เลิกกระทำการตามมาตรา ๖๘ วรรคสาม สำหรับการยื่นคำร้องของผู้ร้อง นั้น เป็นการยื่นคำร้องต่อศาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๕ และได้ดำเนินการมาโดยถูกต้องตามครรลองแห่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาและการทำงานวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ทุกประการแล้ว จึงเป็นการดำเนินการตามบทบัญญัติ ของกฎหมาย

สำหรับประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ หัวหน้าพรรคได้ลาออกตั้งแต่วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ แล้ว จึงถือว่ากรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งแล้ว นั้น เห็นว่า แม้หัวหน้าพรรค จะลาออกทำให้กรรมการบริหารพรรคต้องพ้นจากตำแหน่ง แต่ตามข้อบังคับของพรรคมีขนิมัตติไปโดย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๓๐ วรรคห้า กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคทั้งหมดยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่านายทะเบียนพรรคการเมืองจะตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ เช่นนี้ จึงต้องถือว่า นายสุนทร วัฒวัลย์ ยังคงมีฐานะเป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องอยู่ในขณะเกิดเหตุ แม้เป็นเพียงผู้รักษาการก็ไม่ทำให้ฐานะเปลี่ยนแปลงไป

ประเด็นที่ ๓ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอน สิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ซึ่งเป็นการเน้นย้ำตรงกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคสี่ ที่บัญญัติไว้เช่นเดียวกัน บทบัญญัติดังกล่าว เป็นบทบังคับตามกฎหมายว่า เมื่อศาลมีคำสั่งให้ยุบพรรคแล้วจะต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้า พรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งรักษาการในตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในขณะที่มีการกระทำ ความผิดเป็นเวลาห้าปี ซึ่งศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจสั่งเป็นอย่างอื่นได้ ส่วนข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องและผู้เกี่ยวข้อง ที่อ้างว่า การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง จะต้องเป็นกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองแต่ละคนมีส่วนรู้เห็น หรือ ปลดปล่อยปละละเลย ฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘ นั้น เห็นว่า การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหาร พรรคการเมืองในคดีนี้ เป็นการเพิกถอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่ มิใช่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และไม่ว่า กรณีจะเป็นเช่นใดก็ตาม บทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวก็มิอาจลบล้าง บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญได้ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องและผู้เกี่ยวข้องในประเด็นนี้ทั้งหมดจึงฟังไม่ขึ้น

ส่วนประเด็นคำขอหรือคำโต้แย้งอื่นของผู้ถูกร้อง นั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยประเด็น แห่งคดีตามที่กล่าวครบถ้วนแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยให้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ จึงวินิจฉัยว่า ให้ยุบ พรรคประชาธิปัตย์ ผู้ถูกร้อง เนื่องจากนายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีผล ทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อันเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ ในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ ประกอบมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์

และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งรักษาการในตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในขณะที่กระทำความผิด เป็นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่

นายชัช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายเจริญ ภัคดีชนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายเฉลิมพล เอกอรุ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอนุรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายชัช ชลวร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ นายสุนทร วัฒวัณ ร่องหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่ ๑ นายสุนทร วัฒวัณ ร่องหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

เห็นว่า ประเด็นที่ว่านายสุนทร วัฒวัณ ร่องหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่ นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามอำนาจหน้าที่ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ อันเป็นกระบวนการขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญและตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เป็นที่สุด ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ในกรณีดังกล่าวได้

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยไว้แล้วว่า การกระทำของนายสุนทร วิชาวัลย์
เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๘ และข้อเท็จจริงดังกล่าว
เป็นข้อเท็จจริงเดียวกันกับประเด็นวินิจฉัยในคดีนี้ ดังนั้น จึงต้องถือเป็นยุติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งว่า นายสุนทร วิชาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ไทยและกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ไทย
ได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

ประเด็นที่ ๒ มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ที่จะทำให้การเลือกตั้ง
ของประเทศเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงมีบทบัญญัติป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งและบงกชโทยไว้
อย่างเคร่งครัดเพื่อไม่ให้เกิดการซื้อสิทธิซื้อเสียงอันเป็นปัญหาสำคัญของการเลือกตั้งและทำให้ได้
ผู้แทนราษฎรที่มีได้เป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งยังก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง
จากการเข้ามาสู่อำนาจและใช้อำนาจหน้าที่ในทางทุจริตประพฤติมิชอบเพื่อหาผลประโยชน์สำหรับตนเอง
และพวกพ้องและเตรียมไว้สำหรับการซื้อสิทธิซื้อเสียงในการเลือกตั้งครั้งต่อไปอันเป็นวัฏจักรที่วนเวียน
และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ระบอบประชาธิปไตยของประเทศชาติมาโดยตลอด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง
จึงบัญญัติไว้เป็นการเด็ดขาดว่า หากมีการกระทำความผิดของผู้สมัครรับเลือกตั้งและปรากฏหลักฐาน
อันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนรู้เห็น หรือ
ปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริต
และเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการ
ซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
ตามมาตรา ๖๘ และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้นก็ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
ของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าว มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่
มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาดว่า หากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดของผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม รัฐธรรมนูญให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งไม่ได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แม้ในทางข้อเท็จจริง พรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคจะไม่ได้เป็นผู้กระทำก็ตาม รัฐธรรมนูญก็ให้ถือว่า พรรคการเมืองเป็นผู้กระทำอันมีอาจใช้ดุลพินิจวินิจฉัยเป็นอย่างอื่นได้ พรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรค จึงต้องระมัดระวังคัดกรองผู้สมัคร มิให้กระทำความผิดดังกล่าว

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ที่จะให้การเลือกตั้งของประเทศเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และถือว่าการที่หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งไม่ได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ อันมีเจตนารมณ์ที่ถือว่าการทุจริตการเลือกตั้งเป็นเรื่องร้ายแรง เมื่อนายสุนทร วัฒวัลย์ เป็นรองหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องกลับใช้วิธีการอันผิดต่อกฎหมายเพื่อให้ตนเองได้รับการเลือกตั้ง และทำให้พรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มมากขึ้น จึงต้องถือว่าผู้ถูกร้องได้รับประโยชน์จากการกระทำดังกล่าว กรณีจึงเป็นเรื่องร้ายแรงและนับว่ามีเหตุสมควรยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง

ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง จะต้องเป็นบุคคลคนละคนกับบุคคลผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง และหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคคนอื่น ไม่มีส่วนรู้เห็นหรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมนั้น เห็นว่าเมื่อนายสุนทร วัฒวัลย์ เป็นรองหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง และเป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่งเสียเอง ย่อมเป็นที่ชัดเจนอยู่ในตัวแล้วว่า กรรมการบริหารพรรคคนนั้น มีเจตนาที่จะกระทำความผิด จึงย่อมไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้หัวหน้าพรรคหรือกรรมการ

บริหารพรรคการเมืองคนอื่นเป็นผู้มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอีกต่อไป กรณียอมถือว่า กรรมการบริหารพรรคการเมืองมีส่วนรู้เห็นหรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง แล้ว

ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจสั่งให้ยุบพรรคการเมือง แต่มีอำนาจสั่งให้พรรคการเมืองเลิกกระทำการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคสาม นั้น เห็นว่า คดีนี้เป็นการยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ มิใช่การร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๘ เพียงลำพัง ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมืองได้โดยไม่ต้องสั่งให้เลิกกระทำการตามมาตรา ๖๘ วรรคสาม ทั้งการกระทำที่ถูกร้องก็เป็นความผิดสำเร็จเสร็จเด็ดขาดไปแล้วอันไม่อาจสั่งให้เลิกกระทำการได้อีกด้วย

ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ หัวหน้าพรรคได้ลาออกไปตั้งแต่วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรค จึงพ้นจากตำแหน่งแล้ว นั้น เห็นว่า ตามข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้อง พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๓๐ วรรคห้า กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่านายทะเบียนพรรคการเมืองจะตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ ดังนั้น นายสุนทร วัฒวัลย์ จึงยังคงมีฐานะเป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องอยู่ในขณะกระทำผิด คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น

ประเด็นที่ ๓ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติให้ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้สั่งให้ยุบพรรคการเมือง บทบัญญัติดังกล่าวมิได้ให้ศาลใช้ดุลพินิจสั่งเป็นอย่างอื่นได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจไม่เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้ กรณีจึงต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ ผู้ถูกร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้า พรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะที่กระทำ ความผิดเป็นระยะเวลาห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่

นายชัช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว

ของ นายเจริญ ภัคดีชานกุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ นายสุนทร วิลาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ได้รับความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ที่จะให้การเลือกตั้งของประเทศเป็นไปโดยสุจริตเที่ยงธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีบทบัญญัติป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้วยการใช้เงินหรือทรัพย์สินอื่นใด ชื้อสิทธิชื่อเสียงของประชาชน เพื่อให้ได้รับการเลือกตั้ง อันเป็นวิธีการที่นักการเมืองส่วนหนึ่งใช้กันมานานจนเป็นความเคยชิน แล้วกลายเป็นจุดเปราะบางทางการเมืองที่นักการเมืองผู้กระทำไม่รู้สำนึกว่าเป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรง ทำให้การเมืองและประชาธิปไตยของประเทศไทยไม่พัฒนาไปสู่ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากนักการเมืองเหล่านี้ เมื่อเข้าสู่อำนาจแล้ว ย่อมใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยการทุจริตหรือราษฎรบังหลวงโดยไม่มีความละอาย เพื่อเตรียมไว้สำหรับใช้ในการเลือกตั้งครั้งต่อไปเพื่อให้ได้อำนาจสำหรับแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบต่อไป เป็นวัฏจักรที่เลวร้ายอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงได้กำหนดมาตรการป้องกัน และกำหนดวิธีการลงโทษไว้อย่างชัดเจนและเข้มงวดเพื่อป้องกันนักการเมืองที่ไม่สุจริตเหล่านี้ ไม่ให้มีโอกาสเข้ามาก่อให้เกิดความเสียหายทางการเมือง และเพื่อส่งเสริมนักการเมืองที่ตั้งมั่นอยู่ในสุจริตธรรม ให้ได้มีโอกาสทำภารกิจอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนมากยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ ๑ นายสุนทร วัฒวัธย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

เห็นว่า ประเด็นปัญหาการกระทำความผิดของนายสุนทร วัฒวัธย์ รองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องนั้น ผ่านกระบวนการตรวจสอบและวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาแล้ว อันเป็นการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ อันเป็นกระบวนการขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวได้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วว่า นายสุนทร วัฒวัธย์ รองหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ก่อให้ผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจ ให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว อันเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓

ประเด็นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยไว้แล้วนั้น เป็นประเด็นข้อเท็จจริงเดียวกันกับคดีนี้ และเป็นประเด็นที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะเป็นผู้วินิจฉัยตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดประเด็นการทุจริตการเลือกตั้ง ประเด็นข้อเท็จจริงเรื่องการกระทำของนายสุนทร วัฒวัธย์ รองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ หรือไม่ จึงถือเป็นที่ยึดตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว
ทั้งไม่ปรากฏว่ามีการดำเนินการใดที่มีได้เป็นไปตามขั้นตอนวิธีการตามที่กฎหมายบัญญัติ ศาลรัฐธรรมนูญ
ย่อมไม่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบหรือเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาและดุลพินิจในคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งดังกล่าวได้

ประเด็นที่ ๒ มีเหตุสมควรยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง
บัญญัติไว้เป็นการเด็ดขาดว่า ถ้ามีการกระทำผิดของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า
หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย
หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม
ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้
เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ตามมาตรา ๖๘ และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้
ยุบพรรคการเมืองนั้น ก็ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหาร
พรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมายที่บัญญัติไว้แล้วว่า
หากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หากหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใด
มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำผิดของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นแล้ว
มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กฎหมายให้ถือว่า
พรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไป
ตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แม้ตามคำชี้แจงของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องและคำแถลงการณ์
ของหัวหน้าพรรคการเมืองผู้ถูกร้องจะยืนยันว่า พรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมือง หรือ
กรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง จะไม่ได้เป็นผู้กระทำก็ตาม กฎหมายยังให้ถือว่าเป็นผู้กระทำ
จึงเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่อาจโต้แย้งได้ แม้ศาลรัฐธรรมนูญเองก็ไม่อาจวินิจฉัยเป็นอื่นได้ ทั้งนี้เนื่องจาก
ความคิดในการทุจริตซื้อสิทธิซื้อเสียงในการเลือกตั้ง เป็นความผิดที่มีลักษณะพิเศษที่ผู้กระทำจะใช้วิธีการ
อันแยบยลยากที่จะจับได้ กฎหมายจึงบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารพรรค จะต้องคัดเลือคนบุคคล
ที่จะเข้าร่วมทำงานกับพรรคและคอยควบคุม ดูแล สอดส่องไม่ให้คนของพรรคกระทำความผิด

โดยมีบทบัญญัติให้พรรคการเมืองและผู้บริหารพรรคการเมืองจะต้องรับผิดชอบในการกระทำของกรรมการบริหารพรรคคนที่ไปกระทำความผิดด้วย ในทำนองเดียวกันกับหลักความรับผิดชอบของนิติบุคคลทั่วไปที่ว่า ถ้าผู้แทนของนิติบุคคลหรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลไปกระทำการใดที่อยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้น แล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น นิติบุคคลก็ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของผู้แทนหรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลนั้นด้วย จะปฏิเสธความรับผิดชอบมิได้ คดีนี้จึงถือได้ว่า มีเหตุตามกฎหมายที่ศาลจะต้องวินิจฉัยว่า สมควรยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องหรือไม่

ประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้กระทำผิดตามมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง จะต้องเป็นบุคคลคนละคน กับบุคคลผู้กระทำผิดตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง และยืนยันว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคคนอื่น ไม่มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม นั้น เห็นว่า หากผู้กระทำผิดตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคเสียเอง ย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดอยู่ในตัวแล้วว่า กรรมการบริหารพรรคคนนั้นมีทั้งเจตนา และการกระทำผิดยิ่งกว่าเพียงรู้เห็นเป็นใจกับผู้อื่นเสียอีก จึงย่อมไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคคนอื่น เป็นผู้มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อีกต่อไป เพราะกรรมการบริหารพรรคที่กระทำผิดตามมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง ก็มีฐานะเป็นกรรมการบริหารพรรคในขณะกระทำความผิดด้วย จึงเป็นกรณีที่ร้ายแรงกว่ากรณีบุคคลอื่นที่มีใจหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้กระทำ อันเป็นไปตามหลักกฎหมายที่ว่า เมื่อกฎหมายห้ามกระทำความชั่วร้ายใดไว้ สิ่งที่ชั่วร้ายมากกว่านั้นย่อมถูกห้ามไปด้วย ซึ่งตรงกับสามัญลักษณ์ของสุจริตชนทั่วไป และตรงกับตรรกะที่ว่า “ยิ่งต้องเป็นเช่นนั้น” (the greater embraces the lesser. หรือ a fortiori logic) ข้ออ้างของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น

การที่นายสุนทร วัฒวัลย์ เป็นรองหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ย่อมมีบทบาทสำคัญในพรรคของผู้ถูกร้อง จึงเป็นผู้มีหน้าที่ต้องควบคุมและสอดส่องดูแลให้สมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนบริหารอยู่ กระทำการเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม แต่กลับเป็นผู้มากระทำความผิดเสียเอง อันเป็นความผิดที่ร้ายแรงและเป็นภัยคุกคามต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประเทศ กรณีจึงมีเหตุอันสมควรที่จะต้องยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานพฤติกรรมทางการเมืองที่ดีงาม และเพื่อให้เกิดผลในทางยับยั้งป้องปราม (deterrent effect) มิให้เกิดการกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก

ประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๐๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ แต่เป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกัน พรรคการเมืองเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง การสิ้นสุดสภาพนิติบุคคลของพรรคการเมืองจึงเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด การยุบพรรคเป็นการสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมืองประเภทหนึ่งที่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้ มิใช่จำกัดเฉพาะกรณีที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น

ประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจสั่งให้ยุบพรรค แต่มีอำนาจสั่งให้เลิกกระทำการตามมาตรา ๖๘ วรรคสามเท่านั้น เห็นว่า การร้องขอให้ยุบพรรคตามคำร้องในคดีนี้เป็นการร้องขอให้ยุบพรรคตามมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบกับมาตรา ๖๘ มิใช่การร้องขอให้ยุบพรรคตามมาตรา ๖๘ เพียงลำพัง ศาลจึงมีอำนาจที่จะวินิจฉัยให้ยุบพรรคได้โดยไม่ต้องสั่งให้เลิกกระทำการตามมาตรา ๖๘ วรรคสาม สำหรับการยื่นคำร้องของผู้ร้อง นั้น เป็นการยื่นคำร้องต่อศาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๕ และได้ดำเนินการมาโดยถูกต้องตามครรลองแห่งข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญทุกประการแล้ว จึงเป็นการดำเนินการตามบทบัญญัติของกฎหมาย

สำหรับประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องได้ลาออกตั้งแต่วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ แล้ว จึงถือว่ากรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งแล้วนั้น เห็นว่า แม้หัวหน้าพรรคจะลาออกทำให้กรรมการบริหารทั้งหมดต้องพ้นจากตำแหน่ง แต่ตามข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้อง พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๓๐ วรรคห้า กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคทั้งหมดยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่านายทะเบียนพรรคการเมืองจะตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่เช่นนี้ จึงต้องถือว่า นายสุนทร วัฒวัลย์ ยังคงมีฐานะเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องอยู่ในขณะเกิดเหตุ แม้เป็นเพียงผู้รักษาการก็ไม่ทำให้ฐานะเปลี่ยนแปลงไป

ประเด็นที่ ๓ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้นให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ซึ่งเป็นการเน้นย้ำตรงกับมาตรา ๖๘ วรรคสี่ ที่บัญญัติไว้เช่นเดียวกัน บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบังคับตามกฎหมายว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองแล้ว จะต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ดำรงตำแหน่ง อยู่ในขณะที่มีการกระทำผิดเป็นเวลาห้าปี ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจใช้ดุลพินิจสั่งเป็นอย่างอื่นได้ ส่วนข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องและผู้เกี่ยวข้องที่อ้างว่า การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง จะต้องเป็นกรณีที่หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคแต่ละคน มีส่วนรู้เห็นหรือปล่อยปละละเลยฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๘ นั้น เห็นว่า การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองในคดีนี้ เป็นการเพิกถอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่ มิใช่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และไม่ว่ากรณีจะเป็นเช่นใดก็ตาม บทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ก็มีอาจลบล้างบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญได้ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องและผู้เกี่ยวข้องในประเด็นนี้ทั้งหมด จึงฟังไม่ขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ เนื่องจากนายสุนทร วิลาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อันเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ ประกอบมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งรักษาการ

ในตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในขณะที่กระทำความผิด เป็นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่

นายจรัญ ภัคดีชนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายจรูญ อินทจาร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง นายสุนทร วัฒวัชย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่สอง มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

ความเห็น

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๓๗ ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

ถ้าการกระทำของบุคคลตามวรรคหนึ่ง ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึง

การกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ตามมาตรา ๖๘ และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

มาตรา ๒๓๕ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด

ในกรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใด ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลฎีกาได้รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ได้ จนกว่าศาลฎีกาจะมีคำสั่งยกคำร้องในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งใดหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใด ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งนั้นสิ้นสุดลง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคสองปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ได้ มิให้นำบุคคลดังกล่าวเข้าในจำนวนรวมของสมาชิกเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นด้วยโดยอนุโลม โดยการยื่นคำร้องต่อศาลตามวรรคสองให้ยื่นต่อศาลอุทธรณ์และให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๕๔ เมื่อพรรคการเมืองกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ อาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง

(๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทาง

ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการตามที่รัฐธรรมนูญให้ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจโดยวิธีการดังกล่าว

(๒) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๓) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

(๔) กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร หรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือ

(๕) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๓ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๘ หรือมาตรา ๑๐๔

มาตรา ๘๕ เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน หรือเมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๘๔ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งต่ออัยการสูงสุด พร้อมด้วยหลักฐานเมื่ออัยการสูงสุดได้รับแจ้งให้พิจารณาเรื่องดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าอัยการสูงสุดเห็นสมควรก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว ถ้าอัยการสูงสุดไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้นายทะเบียนตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่งโดยมีผู้แทนจากนายทะเบียนและผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน แล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ในกรณีที่คณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการยื่นคำร้องได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แต่งตั้งคณะทำงาน ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจยื่นคำร้องเอง

หากนายทะเบียนเห็นสมควรจะให้ระงับการดำเนินการของพรรคการเมืองซึ่งกระทำการตามมาตรา ๘๔ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งต่ออัยการสูงสุด ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งระงับการกระทำความผิดดังกล่าวของพรรคการเมืองไว้เป็นการชั่วคราว

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองซ้ำ หรือฟ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ในการดำเนินกิจการทางการเมือง หรือประโยชน์อื่นใดในทำนองเดียวกัน

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๕๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยให้พลละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิด ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๕๓ ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(๒) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม แก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(๓) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(๔) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

ความผิดตาม (๑) หรือ (๒) ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้

มาตรา ๑๐๓ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนแล้ว เห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่น กระทำ สันนิษฐาน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำความดังกล่าวแล้ว ไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ากรกระทำนั้นน่าจะมีผลให้ การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัคร ที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง

ถ้าการกระทำของบุคคลตามวรรคหนึ่ง ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยหรือทราบถึงการกระทำนั้น แล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้น กระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ว่าด้วยพรรคการเมือง เพื่อเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ในกรณีที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่ง ให้ยุบพรรคการเมือง

ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของผู้ใด ถ้าเห็นว่ามีผู้สมัครผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดจะได้รับประโยชน์ จากการกระทำนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้สมัครผู้นั้นหรือพรรคการเมืองนั้นระงับ หรือดำเนินการใด เพื่อแก้ไขความไม่สุจริตและเที่ยงธรรมนั้นภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ผู้สมัครผู้นั้น หรือพรรคการเมืองนั้นไม่ดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานว่าผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำนั้น พรรคการเมืองนั้นมีส่วนรู้เห็นในการกระทำนั้น เว้นแต่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้นพิสูจน์ได้ว่าไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำดังกล่าว

มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา นี้ให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เมื่อมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครผู้ใดหรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดแล้วให้พิจารณาดำเนินการให้มีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้สมัคร หัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้นด้วย ในกรณีนี้ ให้ถือว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่มิคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๓๖๖ วรรคสอง ลงคะแนนเลือกตั้งแต่ก่อนวันประกาศผลการเลือกตั้ง และผู้สมัครที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้สมัครในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้คะแนนเลือกตั้งในลำดับซึ่งจะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพื่อให้ได้ผู้รับเลือกตั้งครบจำนวนที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น

คดีตามคำร้องมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง นายสุนทร วัฒวิทย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในการดำเนินกิจการหรือการกระทำต่าง ๆ ของรัฐ ต้องเป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และถูกตรวจสอบได้โดยศาล ตามหลักนิติธรรม โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในเรื่องการใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลนั้น มาตรา ๑๕๗ ซึ่งเป็นบททั่วไปได้บัญญัติไว้ว่า การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปโดยยุติธรรม ตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมายและในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ และผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และในส่วนของอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมาย หรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๓ ได้บัญญัติยกเว้นอำนาจของศาลปกครองไว้ว่า อำนาจศาลปกครองดังกล่าวไม่รวมถึงการวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานในคำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๔๖ ด้วยว่า การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวน

เพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ซึ่งเป็นกรณีการใช้อำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาด ปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เป็นลักษณะของการใช้อำนาจหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญ อันมีผลให้การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติ และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็ได้บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๕) ซึ่งมีสาระสำคัญอย่างเดียวกันกับมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓)

สำหรับในกรณีการควบคุมและตรวจสอบให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมนั้น บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ เป็นบทบัญญัติสำคัญ ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรทางบริหารตามรัฐธรรมนูญ และศาลฎีกา ซึ่งเป็นองค์กรตุลาการและใช้อำนาจตุลาการ เป็นองค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด แยกได้เป็น ๒ กรณี คือ กรณีแรก เป็นกรณีก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา รัฐธรรมนูญบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอน สิทธิเลือกตั้ง และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด และกรณีที่สอง เป็นกรณีที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว หากคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า ควรให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย

สำหรับคดีตามคำร้องนี้ เป็นกรณีก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖๕/๒๕๕๑ ให้งดการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทร วิชาวัลย์ เป็นเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง และให้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ใหม่ โดยให้นายสุนทร วิชาวัลย์ ชดใช้ค่าเสียหายตามจำนวน

ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปราจีนบุรีรายงานค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ใหม่ รวมทั้งให้ดำเนินคดีอาญาแก่นายสุนทร วิลาวัลย์ และนายอำนาจ จันทร์แอกเหล่า เนื่องจากได้สืบสวนสอบสวนได้ความว่า เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ นายสุนทร วิลาวัลย์ ได้ก่อให้ผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้นายอำนาจ จันทร์แอกเหล่า ตัวแทน (หัวคะแนน) ของนายสุนทร วิลาวัลย์ให้เงินแก่ นางชวณพิศ นันมา ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ บาท เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ นายสุนทร วิลาวัลย์ ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ หมายเลข ๗ และพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หมายเลข ๑๕ อันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติ มาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งความเห็นพร้อมสำนวนการสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการตรวจสอบการผิดอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ มาตรา ๑๐๕ เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการผิดอนสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบการผิดอนสิทธิเลือกตั้งเห็นว่า ความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะสั่งผิดอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทร วิลาวัลย์ ชอบด้วยกฎหมายและไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเป็นประการอื่นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กระทำการใดโดยไม่เที่ยงธรรม

ดังนั้น คดีตามคำร้องนี้จึงรับฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติว่า นายสุนทร วิลาวัลย์ รองหัวหน้าพรรค ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง กระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงถือเป็นที่ยึดตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งไม่ปรากฏว่ามีการดำเนินการใดที่กรณีมิได้เป็นไปตามขั้นตอนวิธีการตามที่กฎหมายบัญญัติ ศาลรัฐธรรมนูญย่อมไม่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบหรือเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาและดุลพินิจในคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวได้

ประเด็นที่สอง มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๒ และมาตรา ๑๒๓ บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือ

ความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และก่อนเข้ารับหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องปฏิญาณตน ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรด้วยถ้อยวาจา “ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้าจะปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ” ซึ่งเป็นการยืนยันให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ที่จะให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตอย่างแท้จริง จึงได้กำหนดมาตรการ และกลไกต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกันว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต้องเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์และยุติธรรม และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย สำหรับในส่วนของ การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นั้น รัฐธรรมนูญได้กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายไว้ในมาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง ว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้ง มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และบัญญัติไว้ในวรรคสอง ว่า กรณีที่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือ กรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้น กระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ ในรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ อันเป็นการกระทำความผิดที่มีความผิดร้ายแรงในลักษณะเช่นเดียวกับการกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘ ซึ่งอาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และ สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดห้าปี นับแต่วันที่มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองด้วย และในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ

หรือสนับสนุนให้ผู้อื่น ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด ข้อมเป็นความผิดตามมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีบทลงโทษไว้ในมาตรา ๑๓๗ ว่า ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปีด้วย

เมื่อพิเคราะห์ถึงเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้ว เห็นว่า พรรคการเมืองเป็นที่รวมของคณะบุคคล ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งที่จะส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยมีหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔ ดังนั้น พรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันหลักของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีภาระหน้าที่ในการผดุงไว้ซึ่งหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ การที่ประชาชนจะต้องเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศที่แสดงออกในการเลือกตั้ง โดยปราศจากการใช้อิทธิพลหรือการชักจูงด้วยการเสนอให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ การที่กรรมการบริหารพรรคการเมืองกระทำการหรือรู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยวิธีการให้ทรัพย์สิน อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นย่อมไม่อาจดำรงสถานะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย และไม่อาจปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจในการปกครองประเทศในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชนได้ เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง

ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองทุกคน จึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันในการป้องกัน ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม โดยไม่ผลักรั้วให้เป็นหน้าที่ของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว และแม้ว่าตนเองมิได้เป็นผู้ก่อให้เกิดกระทำความผิดก็ตาม ความสุจริตของกรรมการบริหารพรรคการเมืองอื่นที่มีได้กระทำผิดด้วย ก็ไม่อาจเป็นข้ออ้างเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบร่วมกันได้ การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองร่วมกันรับผิดชอบในการควบคุมดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ก็ถือเป็นความรับผิดชอบทางการเมืองของกรรมการบริหารพรรคการเมืองร่วมกัน ซึ่งเปรียบเสมือนการลงโทษทางการเมืองที่ใช้บังคับกับกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่มีได้ร่วมกระทำผิดให้ร่วมรับผิดชอบด้วย อันเป็นการจำกัดหรือตัดสิทธิทางการเมือง บทบัญญัติในมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ จึงเป็นบทบัญญัติที่กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายไว้ อย่างชัดเจน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกำหนดหน้าที่ และป้องกันมิให้หัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองทุกคนปฏิบัติหน้าที่ช่วยรัฐควบคุมและดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมให้บรรลุผล สำหรับในส่วนของการจำกัดหรือตัดสิทธิทางการเมือง ซึ่งเป็นความรับผิดชอบร่วมกันเช่นว่านี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้นำหลักการมาใช้ในกรณีต่าง ๆ มาก่อนแล้ว ตัวอย่างเช่น กรณีที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีทั้งคณะ ที่มีได้ถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจและมีได้กระทำการตามญัตติไม่ไว้วางใจก็ต้องรับผิดชอบร่วมกัน และต้องพ้นจากตำแหน่งด้วย ตามนัยมาตรา ๑๘๒

เมื่อคดีตามคำร้องนี้รับฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ นายสุนทร วัฒวัธย์ รองหัวหน้าพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง เป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง และพรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้รับประโยชน์จากการเลือกตั้งโดยตรง อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ จึงมีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ทำให้การเลือกตั้งเป็นเพียงแบบพิธีในระบอบประชาธิปไตย ทั้งที่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เป็นช่วงจังหวะเวลาและเป็นกระบวนการ

ทางการเมืองที่มีความสำคัญยิ่งในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสอย่างกว้างขวางที่สุดแก่ประชาชนที่จะได้ร่วมกันใช้สิทธิแสดงเจตจำนงและตกลงใจที่จะกำหนดทิศทางการเมือง และคัดสรรผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์และยุติธรรม อีกทั้งทุกพรรคการเมืองต่างก็ได้ทราบถึงผลร้ายอันเกิดจากการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในมาตรา ๒๓๗ แล้วว่าเป็นบทบัญญัติพิเศษที่กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายให้กรรมการบริหารพรรคมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการควบคุมดูแลให้การเลือกตั้งของพรรคการเมืองของตนให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำดังกล่าวของหัวหน้าพรรค หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองด้วย เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติแล้วว่า นายสุนทร วิลาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง เป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง ทำให้ผู้ถูกร้องได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้น ซึ่งต้องถือว่าผู้ถูกร้องได้รับประโยชน์แล้ว กรณีจึงเป็นความผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตามมาตรา ๖๘ ส่วนข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า ผู้กระทำผิดตามมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง จะต้องเป็นบุคคลคนละคน กับบุคคลผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง และยืนยันว่าหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองคนอื่นไม่มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม นั้น เห็นว่า หากผู้กระทำผิดตามวรรคหนึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองเสียเอง ย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดอยู่ในตัวแล้วว่า กรรมการบริหารพรรคการเมืองคนนั้นมีทั้งเจตนาและการกระทำผิดยิ่งกว่าเพียงรู้เห็นเป็นใจกับผู้อื่นเสียอีก จึงย่อมไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองคนอื่นเป็นผู้มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอีกต่อไป เพราะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่กระทำผิดตามวรรคหนึ่ง ก็มีฐานะเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองในขณะที่กระทำความผิดด้วย จึงเป็นกรณีที่ร้ายแรงกว่ากรณีบุคคลอื่นที่มีใจหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้กระทำ อันเป็นไปตามหลักกฎหมายที่ว่า เมื่อกฎหมายห้ามกระทำความชั่วร้ายใดไว้ สิ่งที่ชั่วร้ายมากกว่านั้นย่อมถูกห้ามไปด้วยข้ออ้างของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น

การที่นายสุนทร วิลาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง กระทำการดังวินิจนัย นั้น แสดงให้เห็นถึงการไม่เคารพยำเกรงต่อกฎหมายบ้านเมือง หากแต่มุ่งประสงค์เพียงดำเนินการในทุกวิถีทาง เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ นอกเหนือไปจากครรลองที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ตลอดจนบทกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องจนยากที่หาอุดมการณ์อันแท้จริงของพรรคให้เกิดความมั่นใจแก่ประชาชน โดยรวมว่าเมื่อเป็นรัฐบาลมีอำนาจบริหารราชการแผ่นดินแล้ว จะดำเนินการปกครองโดยสุจริต ไม่ประพฤติมิชอบหรือบริหารราชการแผ่นดินโดยแอบแฝงไว้ซึ่งผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง ดังนั้น พรรคการเมืองผู้ถูกร้องจึงต้องรับผลในการกระทำความผิดของกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และไม่อาจดำรงความเป็นพรรคการเมือง ที่จะสร้างสรรค์ และจรรโลงความชอบธรรมทางการเมืองแก่ระบอบการปกครองของประเทศโดยรวมได้อีกต่อไป กรณีจึงมีเหตุสมควรยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามที่บัญญัติไว้ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และมาตรา ๖๘

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘ บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุอันเนื่องมาจากการกระทำการ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนร่วมรู้เห็น หรือปล่อยให้พลละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิดดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง จึงเป็นบทบังคับเด็ดขาด โดยมีได้ให้อำนาจ

คุณพิจารณาว่ารัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยเป็นอย่างอื่น และเป็นบทบัญญัติพิเศษที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองทุกคน มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ดังนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องแล้วจึงต้องสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองด้วย โดยไม่อาจใช้คุณพิจารณาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองบางคนได้

ส่วนประเด็นคำขอหรือคำโต้แย้งอื่นของพรรคผู้ถูกร้อง นั้น เมื่อได้วินิจฉัยประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ตามที่กล่าวครบถ้วนแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยให้

ด้วยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยไว้ จึงเห็นว่า สมควรให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งรักษาการในตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในขณะกระทำความผิด เป็นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่

นายจรูญ อินทจาร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว

ของ นายเฉลิมพล เอกอรุณ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง นายสุนทร วิชาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กระทบความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่สอง มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาว่า นายสุนทร วิชาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กระทบความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่ นั้น ได้ผ่านกระบวนการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔ และคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่า นายสุนทรฯ ก่อให้ผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อื่นให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ นายสุนทรฯ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ มาตรา ๕๓ (๑) และมาตรา ๕๘ มีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ในส่วนที่เกี่ยวกับนายสุนทรฯ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทรฯ เป็นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งความเห็นดังกล่าวพร้อมสำนวนการสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการ

ตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งพิจารณาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ มาตรา ๑๐๕ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเห็นว่าความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทรฯ ขอบด้วยกฎหมายและไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเป็นประการอื่นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กระทำการใดโดยไม่เที่ยงธรรม หลังจากนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖๕/๒๕๕๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทรฯ เป็นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่าให้เป็นที่สุด ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงหรือลบล้างคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งในเรื่องนี้ได้ ข้อเท็จจริงในคดีนี้จึงต้องฟังเป็นยุติตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยไว้แล้วว่า นายสุนทรฯ ก่อให้ผู้อื่นกระทำ สับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อื่นให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจงใจให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้นายสุนทรฯ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทรฯ เป็นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งแล้ว

ประเด็นที่สอง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา” ดังนั้นกรณีของนายสุนทรฯ จึงเข้าข่ายตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง

ปัญหาที่ว่า กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองกระทำความผิดดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง เสียเองจะถือว่าพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้กระทำตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง หรือไม่

รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำของบุคคลตามวรรคหนึ่งปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ตามมาตรา ๖๘ และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง”

ผู้ถูกร้องอ้างว่า การกระทำของนายสุนทรฯ เป็นการกระทำในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น ไม่ได้กระทำในฐานะกรรมการบริหารพรรค แต่แท้ที่จริงแล้วนายสุนทรฯ ก็เป็นทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งและกรรมการบริหารพรรคด้วย ต้องถือว่านายสุนทรฯ กระทำในฐานะกรรมการบริหารพรรคด้วย ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

ผู้ถูกร้องอ้างว่า คำว่า “กรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด” ในรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง จะต้องเป็นกรรมการบริหารพรรคคนอื่นไม่ใช่คนเดียวกับบุคคลตามวรรคหนึ่ง พร้อมทั้งยืนยันว่าหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคคนอื่นไม่มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งผู้ร้องเองก็รับว่าไม่มีข้อมูลใดในสำนวนที่จะชี้ว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคคนอื่นมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย ฯลฯ จึงเชื่อว่าคงไม่มีหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคคนอื่นมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย ฯลฯ ดังอ้าง

อย่างไรก็ดี เห็นว่า “กรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด” ในรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง หมายความว่า กรรมการบริหารพรรคการเมืองคนหนึ่งคนใดก็ได้ เพราะหากตีความว่า “กรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด” หมายความว่าต้องเป็นกรรมการบริหารพรรคคนอื่นที่ไม่ใช่คนเดียวกับกรรมการบริหารพรรคผู้กระทำผิดแล้ว ผลก็จะเป็นว่า ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกพรรคที่ไม่ได้เป็นกรรมการบริหารพรรค จะต้องมีการบริหารพรรค ๑ คน มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย ฯลฯ แต่ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหารพรรคด้วยต้องมี

กรรมการบริหารพรรคอีกคนหนึ่ง รวมเป็น ๒ คน มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย ฯลฯ เท่ากับ เป็นการเพิ่มเติมองค์ประกอบของการกระทำความผิด ทั้ง ๆ ที่ทั้งสองกรณีควรมีองค์ประกอบ เช่นเดียวกัน ข้ออ้างของผู้ถูกร้องจึงเป็นข้ออ้างที่ไม่ชอบด้วยเหตุผล

อันที่จริงแล้ว กรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ บัญญัติไว้ กล่าวคือ มีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้สมาชิก กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง และเมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็มีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้ผู้ซึ่งพรรคการเมืองส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งอาจทำให้ การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ดังนั้น หากกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้กระทำ ความผิดเสียเอง กรณีจึงเป็นการร้ายแรงยิ่งกว่าการมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึง การกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเสียด้วยซ้ำ

รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ได้วางข้อสันนิษฐานทางกฎหมายเด็ดขาด โดยใช้คำว่า “ให้ถือว่า” ซึ่งหมายความว่าต้องฟังยุติเป็นอย่างนั้น ดังนั้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดเป็นผู้กระทำการอันฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ระเบียบ หรือประกาศ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเสียเองแล้ว จึงเป็นกรณีที่ต้องถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มา ซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ การที่ นายสุนทรฯ รองหัวหน้าพรรคมีชฉิมมาธิปไตย ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคมีหน้าที่ควบคุมไม่ให้ผู้ซึ่ง พรรคส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้ง กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ระเบียบ หรือประกาศ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กระทำความผิดเสียเอง นับว่าเป็นการกระทำที่ร้ายแรงและเป็นภัยต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย กรณีจึงมีเหตุตามกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่

ประเด็นที่สาม รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง มีบทบัญญัติในทำนองเดียวกับมาตรา ๖๘ วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติที่บังคับว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองแล้วจะต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวในขณะที่กระทำความผิด มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ไม่ได้เป็นบทที่ทำให้ศาลรัฐธรรมนูญใช้ดุลพินิจได้

จึงวินิจฉัยว่า ให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ เนื่องจากนายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อันเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการที่มีได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ในขณะที่กระทำความผิด เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรค ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่

นายเฉลิมพล เอกอรุ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายอนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

อัยการสูงสุดผู้ร้อง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์โดยผู้ถูกร้อง เนื่องจากนายสุนทร วัฒวิทย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นผู้สมัครรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี กระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔ (๑) (๒) และมาตรา ๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กับขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้สั่งให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์

ได้ตรวจคำร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว คดีนี้มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยดังนี้

ประเด็นข้อแรก นายสุนทร วัฒวิทย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นข้อที่สอง มีเหตุสมควรยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องหรือไม่

ประเด็นข้อที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นข้อแรก นายสุนทร วัฒวิทย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่ จากคำวินิจฉัยตั้งการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๖๕/๒๕๕๑

วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจำนวนสี่ในห้าของจำนวนกรรมการการเลือกตั้งมาประชุมมีความเห็นว่า ข้อเท็จจริงที่ได้จากหลักฐานทั้งพยานบุคคลและธนบัตรของกลาง มีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่านายสุนทร ผู้ถูกกล่าวหาทำให้ผู้ซึ่งกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้นายอำนาจ จันทร์แถม หล้า ตัวแทน (หัวคะแนน) ของผู้ถูกกล่าวหาให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๑ (๑) และมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งการกระทำนั้นมีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหาได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวรับฟังข้อเท็จจริงเป็นอันยุติได้ว่านายสุนทร กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งวุฒิสมาชิก พ.ศ. ๒๕๕๐ จะฟังข้อเท็จจริงเป็นอื่นมิได้เพราะคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด ไม่อาจนำสืบเปลี่ยนแปลงเป็นอื่นได้ ดังนั้นการที่ผู้ถูกร้องจะขอนำสืบได้สมเพื่อหักล้างข้อเท็จจริงในประเด็นข้อนี้จึงมีอาจกระทำได้ จึงต้องรับฟังว่านายสุนทร วัฒวัลย์ กระทำผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ จริง

ประเด็นข้อที่สองมีว่า มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องหรือไม่ เห็นว่า นายสุนทร ดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เป็นกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขต หมายเลข ๗ กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ มีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔ (๑) (๒) อันเป็นเหตุให้อาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ มีข้อพิจารณาต่อไปว่าสมควรยุบพรรคประชาธิปัตย์หรือไม่ เห็นว่า นายอำนาจ ตัวแทน (หัวคะแนน) ของนายสุนทร พูดยังจะนำเงินมาให้นางชวนพิศ นั้นมา พร้อมชักชวนให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ นายสุนทร ผู้สมัครแบบแบ่งเขต หมายเลข ๗ และผู้สมัครแบบสัดส่วน พรรคประชาธิปัตย์ หมายเลข ๑๕ ดังนั้นการที่นายสุนทร กระทำการดังกล่าว เพื่อตนเองและเพื่อพรรคประชาธิปัตย์ในคะแนนแบบสัดส่วนหมายเลข ๑๕ การเลือกตั้งแบบสัดส่วนนี้เป็นการแบ่งเขตพื้นที่ประเทศออกเป็นแปดกลุ่มจังหวัดและให้แต่ละกลุ่มจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง โดยแต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้สิบคน การเลือกตั้งแบบสัดส่วน จะมีผลไปทั้งกลุ่มจังหวัดมิได้มีผลเพียงจังหวัดหนึ่งจังหวัดใด มิได้มีผลเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีผลต่อผู้สมัครคนอื่น มีผลถึงพรรคการเมืองทุกพรรค เพราะจะนำคะแนนที่แต่ละพรรคการเมือง

ได้รับในเขตเลือกตั้งนั้นมารวมกัน แล้วคำนวณเพื่อแบ่งจำนวนผู้ที่ได้รับเลือกของแต่ละพรรคการเมือง เป็นสัดส่วนที่สัมพันธ์กัน โดยตรงกับจำนวนคะแนนรวมข้างต้น คะแนนที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับ และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น โดยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งมีรายชื่อในบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองได้รับเลือกตามเกณฑ์คะแนนที่คำนวณได้เรียง ตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น ดังนั้นการที่นายสุนทร ขอให้ผู้ลงคะแนน เลือกตั้งลงคะแนนให้ตนเอง และลงคะแนนให้พรรคประชาธิปัตย์ หมายเลข ๑๕ ในแบบสัดส่วน จึงเป็นการกระทำเพื่อพรรคประชาธิปัตย์โดยตรง เป็นการกระทำในนามพรรคประชาธิปัตย์ ย่อมมีผลผูกพันต่อพรรคประชาธิปัตย์ แม้ผู้บริหารหรือกรรมการบริหารพรรคอื่นจะมิได้มีส่วนร่วม ฐเห็นด้วยก็ตาม ก็ต้องมีผลผูกพันต่อการกระทำของรองหัวหน้าพรรค ในฐานะกรรมการบริหารพรรคได้ กระทำไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเห็นสมควรให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ผู้ถูกร้อง

ประเด็นข้อสุดท้ายที่ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ต้องถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งหรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง บัญญัติทำนองเดียวกันว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติบังคับไว้แล้วว่า หากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ ยุบพรรคต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง จะใช้ดุลยพินิจเป็นอื่นไม่ได้ ต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งให้ ยุบพรรคการเมืองสถานเดียว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเห็นว่าให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔ (๑) (๒) และมาตรา ๕๕ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งนี้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง

นายบุรีรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ นายสุนทร วัฒวัชย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

ความเห็น

ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาและผู้บริหารท้องถิ่นแล้วแต่กรณี เป็นไปด้วยความสุจริตเที่ยงธรรม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๕ จึงกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งฯ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๖ ซึ่งบทบัญญัติในมาตรานี้มีจุดประสงค์มุ่งหมายที่สำคัญอยู่ประการหนึ่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวางระเบียบเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ให้เกิดความสุจริตเที่ยงธรรม ป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้วยวิธีการใช้เงินหรือทรัพย์สินอื่นใด ชื่อสิทธิ ชื่อเสียง ของประชาชน เพื่อให้ได้รับการเลือกตั้งอันเป็นวิธีการที่ทำลายการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ผิดร้ายแรงทำให้การเมืองและประชาธิปไตยของประเทศไม่พัฒนาไปสู่ระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงเป็นวงจรชั่วร้าย เมื่อนักการเมืองผู้ทุจริตใช้เงินหรือทรัพย์สินชื่อสิทธิ ชื่อเสียง ของประชาชนและได้รับการเลือกตั้งเข้าสู่ตำแหน่ง ย่อมเป็นธรรมดาที่นักการเมืองผู้นั้นจะต้องใช้อำนาจแสวงหาประโยชน์

โดยมิชอบด้วยการทุจริตต่อราษฎรบังหลวง เพื่อกอบโกยเอาเงินทองและทรัพย์สินที่ตนได้ลงทุนไปกลับคืนเป็นเรื่องธรรมดา การเมืองและประชาธิปไตยของประเทศไทยจึงมิได้รับการพัฒนาไปสู่ระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทั้งที่ประเทศไทยได้ปลูกฝังระบอบประชาธิปไตยมาเป็นเวลาช้านานแล้ว แต่การพัฒนาทางด้านการเมืองยังไม่มีวิวัฒนาการที่จะนำไปสู่ความดีงาม ความถูกต้อง แต่อย่างใด นักการเมืองควรจะเป็นบุคคลตัวอย่างที่ให้ความรู้แก่ประชาชน ในทางที่ถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตย มิใช่เป็นผู้ชักจูงให้ประชาชนหลงผิดด้วยวิธีการซื้อสิทธิ ขายเสียงและเลือกคนเข้าสู่ตำแหน่งเช่นนี้ การเมืองไทยก็ไม่มีทางที่จะพัฒนาไปสู่ระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงได้กำหนดมาตรการป้องกันและกำหนดวิธีการลงโทษไว้อย่างชัดเจนและเข้มงวดเพื่อป้องกันนักการเมืองที่ไม่สุจริตเหล่านี้ ไม่ให้มีโอกาสเข้ามาก่อให้เกิดความเสียหายทางการเมือง และเพื่อส่งเสริมนักการเมืองที่ตั้งมั่นอยู่ในสุจริตธรรม ให้ได้มีโอกาสทำภารกิจอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนมากยิ่งขึ้น จึงวางบทบัญญัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งไว้อย่างเข้มงวด

ประเด็นที่ ๑ นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ โดยกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

เห็นว่า การกระทำความผิดของนายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการสอบสวนตามขั้นตอนแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้วมีคำวินิจฉัยว่านายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ก่อให้ผู้อื่นกระทำ สนับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ไปลงคะแนนเลือกนายสุนทร วัฒวัลย์ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทร วัฒวัลย์ โดยการวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวเป็นที่สุดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๕ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังกล่าวได้แม้ผู้ถูกร้องจะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นว่าพรรคและผู้บริหารพรรคมิได้รู้เห็นเป็นใจในการทุจริตเลือกตั้งร่วมกับ

นายสุนทร วิลาวัลย์ หรือนายสุนทร วิลาวัลย์จะได้กระทำทุจริตต่อการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม ศาลรัฐธรรมนูญก็มีอำนาจก้าวล่วงเข้าไปวินิจฉัยการกระทำผิดของนายสุนทร วิลาวัลย์ ได้อีก ข้อเท็จจริงในประเด็นนี้จึงต้องฟังยุติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งถือเป็นที่สุดดังกล่าว

ประเด็นที่ ๒ มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง หรือไม่

เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติไว้เป็นการเด็ดขาดว่า ถ้ามีการกระทำผิดของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ตามมาตรา ๖๘ และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าว มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นข้อยุติแล้วว่า หากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำผิดของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไข เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กฎหมายให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เมื่อข้อเท็จจริงในประเด็นข้อที่ ๑ ฟังเป็นยุติว่า นายสุนทร วิลาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์เป็นกรรมการบริหารพรรคกระทำผิดความผิดเสียเอง แม้หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคคนอื่น จะมิได้ร่วมกระทำผิดหรือรู้เห็นเป็นใจด้วยก็ตาม กฎหมายยังให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดของพรรคการเมือง จึงเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่อาจโต้แย้งได้ ศาลรัฐธรรมนูญเองก็ไม่อาจวินิจฉัยเป็นอื่นได้ เมื่อกฎหมายบัญญัติให้ผู้บริหารพรรคทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการกระทำที่เกิดขึ้นไม่ว่าผู้บริหารพรรคจะกระทำเพียงคนเดียวหรือหลายคนก็ตาม เมื่อก่อให้เกิดความเสียหายก็ต้องร่วมกันรับผิดชอบและถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการผิดต่อกฎหมายเลือกตั้งด้วย การที่นายสุนทร วิลาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ มีบทบาทสำคัญในพรรคของผู้ถูกร้อง จึงเป็นผู้ที่ต้องควบคุมและสอดส่องดูแลให้สมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนบริหารอยู่ กระทำการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม แต่กลับมาเป็นผู้กระทำความผิด

เสียเอง อันเป็นความผิดร้ายแรงและเป็นภัยคุกคามต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของประเทศ
กรณี จึงมีเหตุอันสมควรที่จะต้องยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานพฤติกรรมทางการเมือง
ที่ดีงาม และเพื่อให้เกิดผลในการยับยั้งมิให้เกิดกรณีกระทำผิดทุจริตด้วยการซื้อสิทธิ ซื้อเสียงเช่นนี้อีก

ประเด็นที่ ๓ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอน
สิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง
บัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ
หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่ง
ให้ยุบพรรคการเมือง ซึ่งเป็นการเน้นย้ำตรงกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคสี่ ที่บัญญัติไว้เช่นเดียวกัน
บทบัญญัติดังกล่าว เป็นบทบังคับตามกฎหมายว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคแล้วจะต้อง
เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ดำรงตำแหน่ง
อยู่ในขณะที่มีการกระทำผิดเป็นเวลาห้าปี ซึ่งศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจสั่งเป็นอย่างอื่นได้ ส่วนข้อโต้แย้งของ
ผู้ถูกร้องและผู้เกี่ยวข้องที่อ้างว่า การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการ
บริหารพรรคการเมือง จะต้องเป็นกรณีที่หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคแต่ละคนมีส่วนรู้เห็น
หรือปล่อยปละละเลยฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐
มาตรา ๕๘ นั้น เห็นว่า การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมือง
ในคดีนี้ เป็นการเพิกถอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคสี่ ประกอบมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง
ซึ่งมีหลักการว่าเมื่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองแล้ว ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง
และกรรมการบริหารพรรคการเมืองไปพร้อมกันด้วย จะสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเฉพาะผู้บริหาร
พรรคการเมืองรายใดรายหนึ่งที่กระทำผิดโดยเฉพาะหาได้ไม่

เห็นว่าหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่
ในขณะกระทำผิดทั้งคณะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำวินิจฉัยของศาลนี้

ส่วนข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องที่เป็นประเด็นอื่นนอกจากนี้ เห็นว่าไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยเพราะไม่มีผล
ทำให้คำวินิจฉัยดังกล่าวข้างต้นเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ ผู้ถูกร้อง เนื่องจากนายสุนทร
วิลาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความผิด
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา

ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อันเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ ประกอบมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งรักษาการในตำแหน่งดังกล่าว อยู่ในขณะที่กระทำความผิด เป็นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่

นายบุญส่ง กุลบุปผา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายวสันต์ ตรี้อยพิสุทธิ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ นายสุนทร วิลาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์โดยกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง หรือไม่

ความเห็น

ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงต้องรับฟังเป็นยุติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นที่สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง ว่า นายสุนทร วิลาวัลย์ ได้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นแจกเงินแก่ผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นลงคะแนนเลือกตั้งให้นายสุนทรและพรรคการเมืองผู้ถูกร้องอันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจก้าวล่วงเข้าไปวินิจฉัยในประเด็นปัญหา ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรอื่นได้ ที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่านายสุนทรถูกกีดกันแก่งัดจูงไม่ขึ้น ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้ลาออกไปตั้งแต่วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ ทำให้กรรมการบริหารทั้งคณะพ้นตำแหน่งไปด้วยจึงไม่มีกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในขณะเกิดเหตุอันจะเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคการเมืองนั้น เห็นว่า ตามข้อบังคับของพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๓๐ วรรคห้า กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องพ้นจากตำแหน่ง ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่านายทะเบียนพรรคการเมืองจะตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองชุดใหม่ เมื่อปรากฏว่านายทะเบียนพรรคการเมือง

ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๑ เช่นนี้จึงต้องถือว่านายสุนทรยังคงมีฐานะเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องอยู่ในขณะเกิดเหตุ แม้เป็นเพียงการรักษาการก็ไม่ทำให้ฐานะเปลี่ยนแปลงไป มิฉะนั้นรัฐมนตรีรักษาการที่ทำการทุจริต ก็ไม่ต้องมีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าจะแปลกฎหมายในลักษณะนี้ไม่ได้ ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องในข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

สำหรับปัญหาว่ามีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องหรือไม่ เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็น พรรคการเมืองอันเป็นองค์กรที่มีความสำคัญยิ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ต้องเป็น แบบอย่างที่ถูกต้อง ขอบธรรม และสุจริต การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องควรได้มา ด้วยความบริสุทธิ์ ด้วยความนิยมในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองผู้ถูกร้องเป็นหลัก มิใช่ได้มาเพราะผลประโยชน์หรืออามิสสินจ้างที่เป็นเหตุจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้ กรรมการบริหารพรรคทุกคนก็ควรต้องช่วยกันทำหน้าที่ควบคุมดูแลผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคส่ง ตลอดจนสมาชิกอื่นและแม้แต่กรรมการบริหารพรรคด้วยกัน มิให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้ฝ่าฝืน ต่อกฎหมาย แต่นายสุนทร กรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย กลับใช้วิธีการอันผิดกฎหมายเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง ทำให้พรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้สมาชิก สภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้น ซึ่งต้องถือว่าผู้ถูกร้องได้รับประโยชน์แล้ว กรณีจึงเป็นเรื่องร้ายแรงสมควร ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่ ที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า กรณีที่จะยุบพรรคการเมืองได้นั้นจะต้องมีบุคคลอย่างน้อยสองคน คือผู้สมัคร รับเลือกตั้งคนหนึ่ง หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่มีส่วนรู้เห็น ปล่อยให้พลละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อีกคนหนึ่ง กรณีของผู้ถูกร้องมีบุคคลคนเดียวคือนายสุนทร จึงยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่ได้ นั้น เห็นว่า นายสุนทรเป็นผู้รับสมัครรับเลือกตั้งและเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องด้วย จึงเป็นตัวการในการกระทำผิดทั้งสองฐานะร้ายแรงยิ่งกว่าการมีส่วนรู้เห็น ฯลฯ เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ แต่กรรมการบริหารพรรคการเมืองหลายสิบคน ต่างคนต่างแยกกันกระทำผิด ไม่ได้รู้เห็นซึ่งกันและกัน กลับยุบพรรคการเมืองไม่ได้ หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีส่วนรู้เห็นหรือสนับสนุนการกระทำผิด ของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ แต่กรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นตัวการกระทำผิด กลับยุบพรรคการเมืองไม่ได้ เห็นได้ว่ากฎหมายย่อมไม่ได้มีเจตนารมณ์เช่นนั้น ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต่อไปมีว่า ต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าและกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องหรือไม่ เพียงใด เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติว่า “...ในกรณีที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับตั้งแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง” บทบัญญัติเช่นนี้เป็นบทบังคับเด็ดขาดมิให้เปิดโอกาสให้ศาลรัฐธรรมนูญใช้ดุลพินิจแต่อย่างใด แม้ผู้ร้อง จะมีคำขอให้ศาลรัฐธรรมนูญใช้ดุลพินิจในเรื่องนี้ได้ โดยใช้ข้อความตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘ ก็ตาม แต่เมื่อผู้ร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ การสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งย่อมเป็นส่วนหนึ่งของการยุบพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องด้วย และต้องมีคำสั่งในเรื่องนี้แม้ผู้ร้องมิได้มีคำขอโดยตรง เทียบเคียงกับคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๕๖๓๖-๕๖๓๘/๒๕๓๔ คดีระหว่าง พนักงานอัยการจังหวัดปัตตานี โจทก์ นายเจริญ จันทอิสสระ จำเลยซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของจำเลยซึ่งเป็นส่วนประกอบของบทมาตราที่ลงโทษ โดยโจทก์ไม่ได้มีคำขอ และแม้กรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องคนอื่นจะมิได้รู้เห็นในการกระทำผิด ของนายสุนทรก็ตาม แต่ก็เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของหัวหน้าและกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง ตลอดจนสมาชิกพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในอันที่จะต้องเลือกคนดีเข้ามาเป็นกรรมการบริหาร พรรคการเมืองของตน ทำนองเดียวกับหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้สินของห้าง หรืออาจต้องละลายตามห้างด้วยทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่หุ้นส่วนผู้จัดการ บางกรณีบุคคลอาจมีความรับผิดชอบทางอาญา ถึงจำคุกได้ด้วยโดยตนเองมิได้เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดของผู้อื่น เช่น ความผิดตามมาตรา ๒๖ มาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงมีความเห็นควรยุบพรรคประชาธิปัตย์ผู้ถูกร้อง และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ผู้ถูกร้องตามที่มีรายชื่อ รักษาการอยู่ในวันเกิดเหตุการณ์กระทำผิดคือวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ เป็นเวลาห้าปีนับตั้งแต่วันที่คำสั่ง

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัยและความเห็น

๑. นายสุนทร วิลาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในประเด็นดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ (๑) มาตรา ๕๘ และมาตรา ๑๐๓ แล้วได้มีมติว่า นายสุนทร วิลาวัลย์ รู้เห็นเป็นใจให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตน โดยให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทร วิลาวัลย์ เป็นเวลา ๑ ปี นับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยข้อเท็จจริงใหม่ในประเด็นนี้อีก

๒. มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้สมาชิกกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง เป็นกรณีที่ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งไม่ได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ ตามมาตรา ๖๘ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่จะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ นั้น เห็นว่า นายสุนทร วิลาวัลย์ ในขณะที่กระทำความผิดยังอยู่ในตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ หรือไม่ ซึ่งตามข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๓๐ วรรคห้า

“กรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะให้คณะกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่านายทะเบียนพรรคการเมืองจะตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่” การที่ข้อบังคับพรรคฯ บัญญัติไว้เช่นนี้เพื่อให้พรรคการเมืองซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ยังคงสามารถดำเนินการต่อไปตามกฎหมายได้ กรรมการบริหารพรรคชุดเดิมก็ยังคงมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและข้อบังคับพรรคเช่นเดิม จนกว่านายทะเบียนพรรคการเมืองจะตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ ดังนั้น จึงถือว่า นายสุนทร วัฒวัลย์ ขณะกระทำผิดยังคงเป็นกรรมการบริหารพรรคและอยู่ในตำแหน่งรองหัวหน้าพรรค มัชฌิมาธิปไตยจนถึงวันที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๖๕/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๓) และมาตรา ๑๑ จึงพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคมัชฌิมาธิปไตย

การที่พรรคมัชฌิมาธิปไตยได้รวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมและขับเคลื่อนแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมือง จัดทำเป็นนโยบายเพื่อเข้าไปบริหารชาติบ้านเมือง โดยมีหัวหน้าพรรคและคณะกรรมการบริหารเป็นผู้กำหนดทิศทาง แนวนโยบายของพรรค และเป็นผู้คัดเลือกสมาชิกพรรคลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศตามแนวนโยบายของพรรค หัวหน้าพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรคจึงต้องรับผิดชอบร่วมกันและแทนกัน ต้องตรวจสอบ ควบคุมการดำเนินกิจกรรมของพรรคและของสมาชิกด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน โดยที่พรรคการเมืองเป็นที่รวมของบรรดาบุคลากรทางการเมืองทั้งในส่วนที่เป็นสมาชิกทั่วไปและส่วนที่เป็นกรรมการบริหารซึ่งมีฐานะเป็นคณะบุคคลหรือเป็นเสมือนองค์กรกลุ่มที่ต้องใช้อำนาจร่วมกันและมีความรับผิดชอบร่วมกันในนามของตัวแทนพรรคทั้งองค์กรซึ่งเป็นตัวการกระทำหลักทางการเมืองอันเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของระบบการเมืองในองค์กรวม ดังนั้น หากพรรคการเมืองไม่ว่าโดยการกระทำของสมาชิกทั่วไปของกรรมการบริหารคนใดคนหนึ่งหรือทั้งคณะทำบทบาททางการเมืองในกรอบของความถูกต้องดีงาม ก็ย่อมก่อผลกระทบที่ดีต่อระบบการเมืองในวงกว้าง และในทางกลับกันหากพรรคการเมืองทำบทบาททางการเมืองในกรอบของความผิดอันเป็นการละเมิดต่อกฎหมายซึ่งนอกจากจะเป็นปฏิปักษ์ต่อหลักนิติธรรมแล้วย่อมจะก่อความเสียหายต่อประเทศอย่างใหญ่หลวงตามไปด้วย การทำผิดของพรรคการเมืองจึงไม่เหมือนกับการทำผิดของตัวบุคคลธรรมดาทั่วไปหรือขององค์กรสถาบันอื่นในสังคม

โดยนัยดังกล่าวจึงชอบที่สังคมจะเรียกร้องเอาความเชื่อถือศรัทธาที่มอบหมายไปให้แก่พรรคการเมือง กลับคืนมาเพื่อป้องกันไม่ให้เป็นภัยคุกคามต่อประชาธิปไตยและระบบสังคม-การเมืองอันเป็น สิทธิประโยชน์ส่วนรวมร่วมกันของคนในชาติ

เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการ บริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้ผู้ซึ่งพรรคการเมืองส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งกระทำการ อย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ระเบียบ หรือประกาศของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ วรรคสาม มิได้เป็น บทบังคับเด็ดขาดให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคในทุกรณี เพียงแต่บัญญัติว่า “...ศาลรัฐธรรมนูญ อาจสั่งยุบพรรคการเมือง...” พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔ บัญญัติไว้ทำนองเดียวกันว่า “เมื่อพรรคการเมืองกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ อาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง...” จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่าแม้พรรคการเมือง จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเข้าข่ายที่จะถูกยุบพรรคได้ก็ตาม ศาลรัฐธรรมนูญก็มีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจว่าควรสั่งยุบพรรคหรือไม่ยุบก็ได้ การที่กฎหมายกำหนดความรุนแรงตามลักษณะของ การกระทำไว้ในหลายระดับ หากไม่รุนแรงถึงขั้นเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคการเมืองดังกล่าว อาจจะใช้ มาตรการเพียงการเตือนหรือมีอำนาจสั่งให้ระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำตามที่กล่าวหา หรือ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งคณะ หรือบางคนออกจากตำแหน่งนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจว่าควรสั่งยุบพรรคการเมืองหรือไม่ยุบก็ได้

การทุจริตการเลือกตั้ง ถือเป็นปัญหาการขาดความชอบธรรมรวมทั้งขาดความชอบด้วยกฎหมาย พร้อม ๆ กันไปกับการเป็นปฏิปักษ์ต่อการได้มาซึ่งอำนาจการปกครองที่ไม่เป็นไปตามวิถีครรลอง อันถูกต้องตามรัฐธรรมนูญและความดีงามตามแบบแผนของกระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งนอกจาก เป็นการบิดเบือนต่อการแสดงเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนผ่านทางกลไกการเลือกตั้งแล้ว ยังเป็นการขัดขวางหลักการสร้างกระบวนการสัญญาประชาคมและการบ่อนทำลายหลักการพื้นฐาน ของกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งเป็นปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนากระบวนการ ประชาธิปไตยแบบส่วนร่วมไม่ให้เกิดขึ้นและสามารถพัฒนาหยั่งรากลึกกลงในระบบการเมืองของ ประเทศได้อีกด้วย

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย รัฐสภาเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในการพิจารณาออกกฎหมาย คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร บังคับใช้กฎหมายในการปกครองประเทศ และศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ แต่ศาลมิได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งเป็นผู้เสนอชื่อเลือกนายกรัฐมนตรี และมีสิทธิที่จะเป็นรัฐมนตรีและเป็นสมาชิกรัฐสภาในคราวเดียวกัน อำนาจในการปกครองประเทศตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ จึงหมายถึงอำนาจในการออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมาย เมื่อมีการกระทำอันฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้ได้รับเลือกตั้งโดยวิธีการทุจริต จึงเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ ซึ่งบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง “ถ้าการกระทำของบุคคลตามวรรคหนึ่ง ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ...”

เมื่อข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติได้ว่านายสุนทร วิลาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ขณะกระทำผิดและเป็นกรรมการบริหารพรรค ซึ่งผู้กระทำผิดทุจริตการเลือกตั้ง เป็นผู้บริหารระดับสูงของพรรคการเมือง มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗ เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องได้รู้เห็นให้มีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือว่าพรรคผู้ถูกร้องได้กระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพรรคผู้ถูกร้องได้รับประโยชน์จากการกระทำความดังกล่าว โดยปรากฏข้อเท็จจริงต่อมาว่าพรรคผู้ถูกร้องได้ร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลปกครองประเทศจนทำให้เกิดความเสียหายและความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง เข้าหลักเกณฑ์ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติในมาตรา ๖๘ และมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง แล้ว จึงเป็นเหตุให้มีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง

๓. หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ เพราะเหตุจากกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ในกรณี que ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองโดยเหตุพรรคการเมืองกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบในขณะกระทำความผิดเป็นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งดังกล่าวโดยไม่เปิดโอกาสให้หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคคนใดอย่างเหตุผลมาแก้ตัว อันเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดโดยถือหลักว่าผู้ร่วมอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกันต้องรับผิดชอบร่วมกันและแทนกัน ทั้งนี้เพราะบุคคลผู้เป็นนักการเมืองระดับหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎกติกาในระบอบประชาธิปไตยว่าต้องดำเนินการโดยสุจริตและเที่ยงธรรมดีกว่าและยิ่งกว่าบุคคลทั่วไป แต่ยังร่วมกัน รู้เห็นหรือปล่อยปละละเลยให้มีการกระทำการทุจริตการเลือกตั้ง อันจะก่อความเสียหายต่อระบอบประชาธิปไตย จึงต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารของพรรคประชาธิปัตย์ มีกำหนดห้าปี นับแต่วันที่ มีคำสั่งยุบพรรคฯ

พิเคราะห์แล้ว จึงเห็นว่า สมควรมีคำสั่งให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔ พร้อมทั้งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิตินทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัย รวม ๓ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความคิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่สอง มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองของผู้ถูกร้อง ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

ข้อพิจารณาเบื้องต้น

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตยนั้นคือรัฐบาลที่ปกครองบริหารประเทศด้วยความยินยอมของประชาชน ไม่ใช่ให้ประชาชนขึ้นปกครองบริหารประเทศเอง แต่ความยินยอมนี้หมายความว่า ต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนเสียงส่วนใหญ่ และรัฐบาลที่ได้รับความยินยอมนี้ต้องบริหารประเทศไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามความต้องการของประชาชน โดยมีความคิดหรือปรัชญาขึ้นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งเชื่อว่าคนเป็นคนดีมีเหตุผลและสติปัญญา มีความรับผิดชอบ ถ้าให้โอกาสแก่คนทั่วไปในสังคมเลือกตัดสินใจในเรื่องการบ้านการเมือง ก็จะสามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง ทำให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข จึงต้องมีหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเมื่อมีความคิดเห็นแตกต่างกันก็ต้องมีความเห็นของคนส่วนใหญ่ฝ่ายหนึ่ง ความเห็นของคนส่วนน้อยฝ่ายหนึ่งเพื่อให้เสรีภาพเป็นไปได้ในระบอบประชาธิปไตย จึงจำเป็นต้องมีหลักความอดทนต่อความเห็นของฝ่ายตรงข้าม จะอ้างหลักถือเสียงส่วนใหญ่มาทำลายเสียงส่วนน้อยไม่ได้ ตรายใดที่เสียงส่วนน้อย

ยังรักษาตกอยู่ในกรอบของกฎหมาย มิได้ทำผิดกฎหมายหรือก่อความไม่สงบขึ้นในระบอบประชาธิปไตย จึงต้องถือหลักพิทักษ์ปกป้องเสียงส่วนน้อยหรือชนส่วนน้อย ซึ่งมีสิทธิที่จะชุมนุมแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล รัฐมนตรี นักการเมือง และพรรคการเมือง โดยกล่าวหาว่ารัฐบาลมีนโยบายไม่ดี หรือบริหารประเทศไม่ใช่อะไร เพราะหากไม่ปกป้องเสียงส่วนน้อยหรือชนส่วนน้อยแล้วเสรีภาพของการแสดงความคิดเห็นจะอยู่อย่างแท้จริงไม่ได้ และจะต้องมีหลักอีกประการหนึ่งคือ หลักกฎหมายเป็นใหญ่ คือเจ้าหน้าที่ของรัฐและราษฎรต่างก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย สิ่งใดที่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของราษฎร เจ้าหน้าที่ที่จะทำได้ก็ต่อเมื่อกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น นอกจากนี้ ในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง จะต้องมีการควบคุมการใช้อำนาจเพื่อป้องกันภัยของอำนาจ การควบคุมอำนาจจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่จะขาดเสียไม่ได้

เมื่อการเมืองเป็นกิจการส่วนรวมของพลเมืองทุกคนที่เป็นเจ้าของประเทศ ซึ่งมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน ทุกคนจึงมีสิทธิที่จะ “เล่นการเมือง” ได้ และต้องเล่นการเมืองในวิถีทางและวิธีการที่ขอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ตามครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเล่นการเมืองผู้เล่นต้องเล่นตามกติกา การเล่นจึงจะเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กรรมการควบคุมการเล่นการเมืองก็คือประชาชนผู้เป็นพลเมือง บุคคลใดหรือพรรคใดที่เล่นผิดกติกา ประชาชนในประเทศที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองก็จะประณามและไม่สนับสนุน การซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง เป็นการขาดวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับการใส่ร้ายป้ายสี บิดเบือนกล่าวหา สร้างพยานหลักฐานเท็จทำลายล้างกัน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจผิดหรือสับสนคลาดเคลื่อนในข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับกิจการส่วนรวมของบ้านเมือง ทำให้ประชาชนไม่อาจแสดงเจตจำนงให้ความยินยอมได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริงในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของตน อันเป็นการกระทำที่ขาดวัฒนธรรมทางการเมืองเช่นเดียวกัน บุคคลนั้นหรือพรรคนั้นย่อมต้องถูกตรวจสอบและพิจารณาโทษอย่างเข้มงวดจริงจังเช่นกัน เพื่อให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความต้องการหรือความยินยอมที่ถูกต้องแท้จริง ด้วยการเลือกตั้งผู้แทนของตนแต่เฉพาะผู้ที่เชื่อได้โดยสุจริตใจว่า เป็นผู้ที่จะเข้าไปทำงานการเมืองเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมของชาติเท่านั้น

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงให้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาเป็นเวลากว่า ๗๕ ปีแล้ว ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองการปกครองมาแล้วหลายรูปแบบ โดยมีเป้าหมายสูงสุดต้องการให้ได้ผู้ที่เข้าไปใช้อำนาจรัฐบริหารประเทศแทนประชาชน

ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม พัฒนาสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับประเทศชาติ และประชาชนด้วยความสงบสุข แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมานักการเมืองไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนว่า ได้พัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองให้ดีขึ้น และบรรดานักการเมืองหรือผู้ใช้อำนาจรัฐทั้งหลายก็ไม่ได้ให้ความรู้ให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งประเทศได้พัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแต่อย่างใด แตกต่างกับประเทศที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ประชาชนมีความรู้ในกิจการบ้านเมืองที่ดี นักการเมืองมีคุณภาพ การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมทางการเมือง เช่น พรรคการเมืองมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ชัดเจน มีเหตุผลเป็นจริงได้ตามหลักการสากลจึงยุบพรรคการเมืองได้ยาก แม้ว่าประเทศไทยจะได้มีการปฏิรูปการเมืองแล้ว แต่เป็นการปฏิรูปด้วยทฤษฎีหมายและรัฐธรรมนูญเท่านั้น พฤติกรรมของนักการเมืองไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด ซึ่งกล่าวได้ว่า ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ไม่เข้มแข็งถึงขนาดไม่ได้รับความเชื่อถือในความเป็นกลาง ฉะนั้นเพื่อให้การปฏิรูปการเมืองได้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ การพิจารณาวินิจฉัยบังคับใช้กฎหมายของกระบวนการตรวจสอบทั้งหลายจึงต้องมีความเป็นกลาง และเคร่งครัด เข้มงวด จริงจังกับทุกคนทุกภาคส่วนโดยเสมอภาคกันเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายถูกต้องเป็นธรรมตรงตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการเมือง ให้ประเทศไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีให้จงได้ การพิจารณาคดียุบพรรคการเมือง เช่นคดีนี้ เป็นกรณีพิจารณาจากพฤติกรรมการกระทำของนักการเมืองที่เกิดขึ้นมาก่อนแล้ว จึงวินิจฉัยปรับบทบังคับใช้กฎหมายที่มีสภาพบังคับในปัจจุบัน ไม่ได้พิจารณาตามกระแสหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เกิดขึ้นของกลุ่มใด ซึ่งเป็นกรณีที่กระบวนการยุติธรรมจะต้องดำเนินการพิสูจน์ความถูกต้อง เพื่อดำรงความเป็นนิติรัฐไว้เป็นอีกส่วนหนึ่ง เว้นแต่จะแก้ปัญหามองการเมืองด้วยวิธีการเมืองอื่น ตามความจำเป็นทางรัฐศาสตร์ที่จะพิจารณากันต่อไป ดังนั้น การพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้จึงมีประเด็นต้องวินิจฉัยดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคมหาชนมาธิปไตย กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำสั่งวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๖๕/๒๕๕๑ วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๑ รับฟังได้ว่า หลังจากมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ พรรคมัชฌิมาธิปไตยผู้ถูกร้อง ได้ส่งนายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรค เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ นายอำนาจ จันทร์แอกหล้า ซึ่งเป็นตัวแทน (หัวคะแนน) ของนายสุนทร วัฒวัลย์ ได้ดัดกรอพบนางชวนพิศ นันมา ขณะเดินออกจากบ้านพักเพื่อไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง นายอำนาจ จันทร์แอกหล้า ได้ยื่นธนบัตรใบละ ๑๐๐ บาท จำนวน ๔ ฉบับ เป็นเงิน ๔๐๐ บาท ให้นางชวนพิศ นันมา และสมาชิกในครอบครัวเพื่อลงคะแนนเสียงให้กับ นายสุนทร วัฒวัลย์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หมายเลข ๗ และผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของผู้ถูกร้อง หมายเลข ๑๕ นางชวนพิศ นันมา จึงเดินทาง ย้อนกลับมาที่บ้านพักแล้วบอกกับสมาชิกครอบครัวถึงเหตุการณ์ดังกล่าว นายสุรชาติ นันมา บุตรชาย ของนางชวนพิศ นันมา ได้โทรศัพท์ไปปรึกษากับนายสมาน พูลสวัสดิมงคล อดีตผู้บังคับบัญชาและ เป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นเขตเลือกตั้งเดียวกับ นายสุนทร วัฒวัลย์ ซึ่งนายสมาน พูลสวัสดิมงคล ได้แนะนำให้ นายสุรชาติ นันมา แจ้งความต่อ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรนาดีในกรณีเหตุการณ์ดังกล่าว

ต่อมาวันที่ ๒๕ และ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ นายสุรชาติ นันมา ได้ให้ถ้อยคำต่อพนักงาน สืบสวนสอบสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปราจีนบุรี และคณะกรรมการ สืบสวนสอบสวนตามลำดับ ปรากฏว่านายสุรชาติ นันมา ได้กลับคำให้การที่นายสุรชาติ นันมา เคยให้การไว้ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรนาดีว่า เงินจำนวน ๔๐๐ บาท เป็นเงินที่นางชวนพิศ นันมา ให้มาไว้ใช้ซื้อไม้กวาด และในทันทีทันใดนั้น นายสุรชาติ นันมา ก็ได้ให้ถ้อยคำใหม่ว่า เงินจำนวนดังกล่าวเป็นเงินที่นายสุรพล เทพบุตรดา ได้ฝากนายอำนาจ จันทร์แอกหล้า มาใช้คืน ที่เคยยืมไป และนายอำนาจ จันทร์แอกหล้า ได้ฝากนางชวนพิศ นันมา มาคืนให้กับนายสุรชาติ นันมา อีกทอดหนึ่ง ซึ่งนายสุรพล เทพบุตรดา ให้ถ้อยคำยืนยันว่า เป็นผู้ฝากเงิน จำนวน ๔๐๐ บาท กับนายอำนาจ จันทร์แอกหล้า เพื่อมาใช้หนี้นายสุรชาติ นันมา แต่ต่อมาภายหลังนายสุรพล เทพบุตรดา ได้ให้ถ้อยคำใหม่โดยกลับคำให้การว่า ในการให้ถ้อยคำครั้งแรกนั้น นายสุรชาติ นันมา ได้ขอร้องให้ มาให้ถ้อยคำดังกล่าว ส่วนที่มาให้ถ้อยคำในครั้งหลังนี้ นายอำนาจ จันทร์แอกหล้า ได้ขอร้องให้มา ช่วยกลับคำให้การ

นอกจากนี้ นายศักรินทร์ กาญจนพงศ์ พนักงานสืบสวนสอบสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปราจีนบุรี ได้สืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ให้ทราบว่า นายชนาว์วัฒน์ วารีสมานคุณ ซึ่งเป็นเลขานุการส่วนตัวของ นางกนกวรรณ วิลาวัลย์ ศรีจันทร์ บุตรสาวของนายสุนทร วิลาวัลย์ ได้มาพบนายศักรินทร์ กาญจนพงศ์ เพื่อขอให้ช่วยเหลือในเรื่องนี้ แต่นายศักรินทร์ กาญจนพงศ์ ได้ขอปฏิเสธและยืนยันว่าจะขอปฏิบัติ ตามหน้าที่

คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเสียงข้างมากเห็นว่า จากพยานบุคคลและธนบัตรของกลาง มีข้อเท็จจริงที่เชื่อได้ว่า นายสุนทร วิลาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดปราจีนบุรี ได้สนับสนุนหรือ รู้เห็นเป็นใจให้ นายอำนาจ จันทร์แหกหล้า ตัวแทน (หัวคะแนน) ของตนให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ นายสุนทร วิลาวัลย์ อันเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืน มาตรา ๕๑ (๑) และมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และการกระทำนั้นมีผลให้ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและ เที่ยงธรรม

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง พร้อมสำนวน การสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว คณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้พิจารณา กระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วมีความเห็นว่า ความเห็นของคณะกรรมการ การเลือกตั้งที่จะสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของนายสุนทร วิลาวัลย์ เป็นการชอบด้วยกฎหมาย และ ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเป็นประการอื่นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กระทำการใดโดยไม่เที่ยงธรรม

คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำวินิจฉัยที่ ๖๕/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๑ ให้งด ประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ของนายสุนทร วิลาวัลย์ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทร วิลาวัลย์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปราจีนบุรี หมายเลข ๗ เขตเลือกตั้งที่ ๑ เป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการ

การเลือกตั้งมีคำสั่ง และจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรีใหม่ ในเขตเลือกตั้งที่ ๑ จำนวน ๑ คน โดยให้นายสุนทร วัฒวัลย์ ชดใช้ค่าเสียหายตามจำนวนที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปราจีนบุรีรายงานค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ รวมทั้งให้ดำเนินคดีอาญาแก่นายสุนทร วัฒวัลย์ และนายอำนาจ จันทร์แอกหล้า

การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนายสุนทร วัฒวัลย์ และสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ใหม่แทนนายสุนทร วัฒวัลย์ ตามมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และได้ส่งความเห็นพร้อมสำนวน การสืบสวนสอบสวนไปให้คณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๐๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวพิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงตามที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งได้วินิจฉัยรับฟังมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทร วัฒวัลย์ และสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ใหม่ นั้น เป็นการพิจารณา วินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ ที่บัญญัติว่า ในกรณี คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ก่อนการประกาศ ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ การเลือกตั้งเป็นที่สุด ข้อเท็จจริงจึงรับฟังเป็นข้อยุติได้ว่า นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้อง ได้กระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๖ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗

การที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่าผลของคดีอาญาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งให้ดำเนินคดีอาญากับ นายสุนทร วัฒวัลย์ และนายอำนาจ จันทร์แอกหล้า ถือเป็นพยานหลักฐานสำคัญในชั้นศาลที่ผู้ร้อง จะต้องนำเสนอต่อศาลและศาลจำเป็นต้องใช้ประกอบดุลพินิจตามคำร้องของผู้ร้องนั้น กระบวนการยุติธรรม ในทางอาญาที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งมาดังกล่าว เป็นกรณีที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยพยานหลักฐานตามหลักการ ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งจะต้องได้ความชัดเจนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยได้กระทำความผิดจริง โดยปราศจากข้อสงสัย หากพยานหลักฐานมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยกระทำผิดหรือไม่

ก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้น โดยพิพากษายกฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องซึ่งแตกต่างกับการพิจารณาวินิจฉัยของกระบวนการตรวจสอบความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งซึ่งเพียงแต่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว ก็ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกราย เป็นเวลาหนึ่งปีได้แล้ว กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาประกอบพยานหลักฐานตามกระบวนการยุติธรรมในทางอาญาตามที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งแต่อย่างใด ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้จึงฟังไม่ขึ้น

ส่วนกรณีผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๓๗ จึงเป็นบทบัญญัติอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาปรับกับข้อเท็จจริงเพื่อพิจารณามีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามคำร้องได้ นั้น

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ได้ตราขึ้นโดยมีหลักการที่สำคัญคือการควบคุมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อันเป็นการสอดคล้องกับหลักการในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว จึงมิได้เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๓๗ แต่อย่างใด

ประเด็นที่สอง มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

เมื่อได้พิจารณาพฤติการณ์ของนายสุนทร วัฒวัลย์ ซึ่งดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้อง แสดงให้เห็นว่านายสุนทร วัฒวัลย์ เป็นบุคคลสำคัญของพรรคผู้ถูกร้อง และมีบทบาทสำคัญ

ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคผู้ถูกร้อง เพราะหากนายสุนทร วัฒวัลย์ ไม่มีบทบาทสำคัญในพรรคของผู้ถูกร้องแล้ว นายสุนทร วัฒวัลย์ คงไม่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรองหัวหน้าพรรคตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรค มัชฌิมชาติปไตย ฉบับลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ และจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ของนายสุนทร วัฒวัลย์ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น นายสุนทร วัฒวัลย์ ได้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ และการกระทำดังกล่าวมีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดปราจีนบุรีมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีปัญหาต้องพิจารณาต่อไปว่าการกระทำผิดดังกล่าวของนายสุนทร วัฒวัลย์ มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องหรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน และการดำเนินกิจกรรมในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันหรือเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นรากฐานแห่งเสรีประชาธิปไตย และเป็นสถาบันที่แสดงออกของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีแนวคิดหรืออุดมการณ์ในทางการเมืองร่วมกันเพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนโดยรวม แต่ปัญหาของพรรคการเมืองไทยมิได้เกิดจากการมีอุดมการณ์ร่วมกันของประชาชนอย่างแท้จริง การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองส่วนใหญ่จะอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ของบุคคลภายในพรรค โดยเฉพาะบุคคลที่เป็นหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค เมื่อมีการเลือกตั้งบุคคลเหล่านี้ก็จะสนับสนุนทุกวิถีทางเพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคได้รับเลือกตั้งให้มากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งเป็นรัฐบาลเข้ามาบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง โดยไม่ได้ให้การศึกษาแก่ประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทำให้ระบบการเมืองของประเทศไม่มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ดังนั้น การกระทำใด ๆ ของหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์โดยรวมของพรรคการเมืองนั้น

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง กรณีปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึง

การกระทำที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เห็นว่าอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการยุบพรรคตามมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญ แบ่งออกเป็น ๒ กรณี กล่าวคือ

กรณีแรก ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมือง ได้กระทำการหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมเสียเอง เป็นกรณีที่ต้องถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งไม่ได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

กรณีที่สอง ผู้สมัครรับเลือกตั้งมิได้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมือง แต่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมือง มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำที่บุคคลดังกล่าวได้กระทำการหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ในกรณีนี้ศาลรัฐธรรมนูญอาจพิจารณาถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำในแต่ละกรณี ว่าสมควรจะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองหรือไม่

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นข้อยุติได้ว่า นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้อง ได้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ ถือว่าเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองของผู้ถูกร้อง ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติว่า กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ในกรณีหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองนั้น ได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเอง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นกรณีต้องเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองดังกล่าว มีกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้สั่งยุบพรรคการเมือง ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ได้จำกัดอำนาจการใช้ดุลพินิจในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญไว้ แต่หากเป็นกรณีตามมาตรา ๘๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ในกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีได้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมือง เป็นผู้กระทำการ แต่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมือง มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยให้พลละเลย หรือทราบถึงการกระทำอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืน มาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๘๔ แล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ในกรณีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญอาจใช้ดุลพินิจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองหรือไม่ก็ได้ โดยพิจารณาถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำในแต่ละกรณี ดังนั้น กรณีการกระทำผิดของนายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้อง จึงเป็นกรณีที่ต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เห็นควรมีคำสั่งให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะ

กระทำผิด มีกำหนดห้าปี นับแต่วันที่มิได้สั่งยุบพรรคสมาชิกไปโดย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง มาตรา ๖๘ วรรคสี่ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ